

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende inteekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

BESCHOUWINGEN OVER HET KONINKLIJK BESLUIT VAN 31 MAART 1936.

DE BEDRIJFSBELASTING EN DE KAPITAALMEERWAARDE.

In sommige landen wordt de meerwaarde op het kapitaal, d.i. de waardeangroei van reeds vooraf in het patrimonium van den belastingschuldige aanwezig zijnde vermogensbestanddeelen, door speciale belastingen getroffen.

Bij ons bestond, en bestaat nu nog, geen afzonderlijke, op de meerwaarden gevestigde belasting.

De mutatierechten treffen slechts onrechtstreeks, en toevallig een door den verkoop van in waarde gestegen goederen verwezenlijkte winst.

Wat de inkomstenbelastingen betreft, zij laten, in algemeenen regel, elke kapitaalmeerwaarde onbelast. In een door de Middenafdeling van de Kamer der Volksvertegenwoordigers, betreffende het in 1919 nieuw ontworpen stelsel der inkomstenbelastingen uitgebracht verslag, lezen wij : « De door een voorwerp afgeworpen inkomsten of vruchten (die door de inkomstenbelastingen getroffen worden), bestaan uit alles wat het periodiek kan voortbrengen, zonder het kapitaal zelf te wijzigen. »

Als we nagaan op welke wijze dit principe in de drie gesplitste of cedulaire belastingen belichaamd wordt, zien wij vooreerst dat aan de

grondbelasting alleen onderworpen is het kadastraal, d.i. een met de gemiddelde huurwaarde van de eigendommen overeenstemmend, inkomen.

Voor de mobiliënbelasting zijn het de opbrengsten van het roerend kapitaal, interesten, dividenden, enz., die in aanmerking komen, met uitsluiting van de op het kapitaal zelf verkregen meerwaarde, zooals waardevermeerdering van beurseffecten, enz.

Door de bedrijfsbelasting worden de arbeidsinkomsten getroffen. Hier echter kan ook de kapitaalmeerwaarde in aanmerking komen, omdat zij, in gegeven voorwaarden, als door den arbeid verworven inkomen wordt beschouwd.

De bij Koninklijk Besluit n° 277, van 31 Maart 1936, aangebrachte wijzigingen betreffen juist de bedrijfsbelasting, in zoverre zij op den kapitaal aangroei gevestigd kan worden.

Wat dan, ten aanzien der rechtsleer en rechtspraak, op dit stuk, de vorige toestand was, wat nieuws het bedoelde Koninklijk Besluit gebracht heeft, en welk oordeel over de doorgevoerde hervorming moet worden uitgesproken, moge uit de volgende, bondige beschouwingen lijken.

1. — VROEGERE RECHTSPRAAK EN RECHTSLEER.

Luidens artikel 25, § 1, 3° van de samengeschiedelde wetten op de inkomstenbelastingen, worden door de bedrijfsbelasting getroffen « alle door om het even welke winstgevende bezigheden opgeleverde inkomsten ».

Het volstaat, doch het is tevens absoluut vereischt dat de door de belasting getroffen inkomsten door beroepsbedrijvigheid verkregen werden. (1)

Klaarblijkelijk zal hier, over het algemeen, van geen belasting op kapitaalmeerwaarden sprake kunnen zijn.

Bij nader toezien blijkt evenwel, dat deze meerwaarde, somtijds, toch belastbaar zal zijn, omdat zij door beroepsspeculatie op kapitaalwaarden bereikt werd. Aldus treffen wij in een ministerieelen omzendbrief van 4 October 1920, deze zeer juiste wetsinterpretatie aan : « Worden niet als door beroepsbedrijvigheid verkregen winsten beschouwd, de ten gevolge van een verkoop van eigendom of van een waardestijging van beurseffecten geboekte winst, indien deze verrichtingen louter toevallig zijn, en de winsten door het spel der economische wetten worden verkregen. Doch anders is het gesteld met de winsten, die geboekt worden door personen, die, speculerend op koop en verkoop, het waardeverschil trachten te verwezenlijken, en aldus, in werkelijkheid, een welbepaalde beroepsbedrijvigheid uitoefenen; in dit geval moeten de verwezenlijkte winsten zonder twijfel belast worden. » Zulke vermogensaan groei is, in werkelijkheid, geen loutere kapitaalmeerwaarde, die enkel en alleen door het aanwezig zijn van sommige vermogensbestanddeelen in het patrimonium verkregen wordt. In de gewone taal gebruikt men hier niet de benaming : meerwaarde, doch het woord : beroepswinst.

Er rezen echter moeilijkheden op, wat betreft de door handels-, nijverheids- of landbouwondernemingen gemaakte winsten.

Wat deze ondernemingen betreft, wordt het algemeen principe, dat in artikel 25 werd vastgelegd, als volgt door artikel 27, § 2, en 93 van de wet op de inkomstenbelastingen, nader toegelicht : « Door bedrijfsbelasting worden getroffen alle door om het even welke verrichtingen van deze ondernemingen geboekte winsten . . . en alle winsten uit door hen gedane speculatieve verrichtingen. »

De rechtspraak zou uit deze schijnbaar een-

voudige bepaling zeer spoedig een genuanceerd stelsel afleiden.

Wat de gewone handelaars, landbouwers en nijveraars betreft, worden de woorden « speculatieve verrichtingen » in hun engere beteekenis opgevat.

Worden als « speculatief » beschouwd, de verrichtingen die in verband staan met de door den ondernemer uitgeoefende handels- of nijverheidsbedrijvigheid. In dit geval wordt de verwezenlijkte winst, waaronder de op in de onderneming belegde activa verkregen meerwaarde, door belasting getroffen.

Staan deze verrichtingen evenwel niet in verband met de eigenlijke beroepsbedrijvigheid van den handelaar, enz., dan worden ze ook niet als beroepsverrichtingen beschouwd en blijft de daaruit voortvloeiende winst onbelast. Dat is ten andere in overeenstemming met de algemeene principes. Weliswaar trad de rechtspraak aanvankelijk deze stelling niet bij (2), doch van af 1929 werd ze, in bedoelde richting, gewijzigd. In een arrest van het Hof van Cassatie van 25 Mei 1932, lezen wij o.m. : « De bedrijfsbelasting treft de winsten die verwezenlijkt werden door den arbeid, en niet de waardevermeerdering van een voorafbestaand kapitaal . . . die door omstandigheden, onafhankelijk van den wil van den bezitter (in casu een handelaar) ervan, tot stand kwam. » (3)

Voor de handels-, nijverheids- en landbouwondernemingen echter, die den vorm van vennootschappen op aandeelen hebben aangenomen, werd door de rechtspraak aanvankelijk een andere stelling verdedigd.

Aangenomen werd dat elke waardeaan groei van het maatschappelijk bezit, alle kapitaalmeerwaarde, als belastbaar moet worden beschouwd : het volstond dat de geboekte winst uit om het even welke verrichting van de vennootschap voortvloeide, ook al viel deze verrichting buiten het raam van de eigenlijke handelsverrichtingen. In een arrest van het Hof van Cassatie van 7 November 1927 (4) lezen wij immers : « Alle kapitaal aangroei, indien deze door de bedrijfsuitoefening (van vennootschappen op aandeelen) werd veroorzaakt, maakt een belastbaar inkomen uit, zonder dat het noodig zij den oorsprong ervan te bepalen . . . Deze kapitaal aangroei moet dus niet noodzakelijk door eigenlijke nijverheids- of handelsverrichtingen worden voortgebracht. »

Dit had als gevolg dat een vennootschap, die

toevallig om een of andere reden tot het verkopen van lokalen, warenhuizen, enz., overging, op de bij die gelegenheid verwezenlijkte meerwaarde belasting moest betalen, ook al was de eigenlijke bedrijvigheid van de vennootschap, blijkens haar statuten, niet op het bewerken van meerwaarden op onroerende goederen gericht, en al betrof het een handelsonderneming in hout, ijzerwaren e.a.

Deze rechtspraak werd door auteurs, zooals M.Feije, bijgetreden. (6)

Hij neemt aan dat het door gewone personen, in door hen zelf beheerde ondernemingen belegde kapitaal, een verschillende bestemming kan hebben.

Alleen bepaalde bestanddeelen van het patrimonium van den handelaar, n.l. het rollend kapitaal, op de aanwending en de waardeverhooging waarvan hij zijn bedrijvigheid richt, kunnen, indien er een meerwaarde op verkregen wordt, door bedrijfsbelasting worden getroffen.

Andere vermogensbestanddeelen, warenhuizen, werktuigen, enz., zullen, hoewel zij tot de uitoefening van het bedrijf dienen, geen stof voor bedrijfsbelasting opleveren, ook al worden zij, met winst, door den nijveraar verkocht, omdat de beroepsbedrijvigheid van den nijveraar of handelaar, niet op het bewerken van zulkdanige meerwaarde gericht is. Deze winsten zijn geen « arbeidsinkomsten » en blijven dus onbelast.

De door vennootschappen op aandeelen gemaakte winsten kunnen echter, aldus Feije, niet onderscheiden worden naar gelang van de bron waaruit zij voortspruiten, want al de goederen, die het patrimonium van de met rechtspersoonlijkheid bedeelde vennootschappen uitmaken, kunnen slechts één bestemming hebben: zooveel mogelijk winsten op te leveren. Elke aangroei van het maatschappelijk vermogen, zonder onderscheid, valt aldus onder het begrip « beroepswinst », dat door de fiscale wet omschreven wordt, omdat, uiteraard, de gansche « beroepswerkzaamheid » van de vennootschap bestaat in het rendearend maken van al de tot hare beschikking staande goederen. Elke verwezenlijkte winst, ook kapitaalmeerwaarde, is beroepswinst.

Aldus luidde, tot voor een drietal jaren, de rechtspraak en de rechtsleer.

Een onverwachte ommekeer deed zich echter voor, doordien een arrest van het Hof van

Cassatie van 6 Februari 1933, het onderscheid tusschen gewone personen en vennootschappen op aandeelen uitwischte. (5) Er wordt in beslist dat: « de cedulaire belastingen enkel en alleen de inkomsten belasten; dat de bedrijfsbelasting de winsten treft die voortspruiten uit den arbeid, en niet deze, die een meerwaarde van een reeds vooraf bestaande kapitaal uitmaken; dat deze principes zoowel op de vennootschappen op aandeelen, als op de particulieren toepasselijk zijn... Dat het waardeverschil tusschen den aankoop- en den verkoopprijs van een tot de uitoefening van het bedrijf bestemd onroerend goed, geen op het dienstjaar, gedurende hetwelk de verkoop plaats greep, aan te rekenen winst uitmaakt. »

De zaak was dus definitief geregeld. Voor allen, particulieren of vennootschappen op aandeelen, bleef de meerwaarde op in handels-, nijverheids- of landbouwondernemingen belegde goederen onbelast, behalve wanneer het eigenlijke doel van de onderneming juist bestaat in het speculeeren op de waardeschommelingen van deze goederen.

Hieraan dan is het dat het Koninklijk Besluit van 31 Maart 1931 nieuwe wijzigingen heeft gebracht.

2. — HET NIEUWE REGIME: BELASTING VAN MEERWAARDEN OP IN ONDERNEMINGEN BELEGDE ACTIVA.

Artikel 3 van het Koninklijk Besluit n° 277, van 31 Maart 1936, behelst dat aan de bedrijfsbelasting onderworpen zijn: « de winsten van een nijverheids-, handels- of landbouwbedrijf, alsmede alle vermeerderingen van om het even welke in dit bedrijf gestoken activa, met inbegrip van de vermeerderingen voortvloeiend uit meerwaarden. »

Men ziet dadelijk dat aldus niet alleen meer de vennootschappen op aandeelen, zooals aanvankelijk de rechtspraak luidde, maar alle handelaars, nijveraars of landbouwers op elke waardevermeerdering van handels-activa, zonder onderscheid, bedrijfsbelasting moeten betalen.

Voegen wij hieraan toe, dat de activa, waarop de meerwaarde verkregen werd, werkelijk in de onderneming moeten belegd zijn. Hoewel het begrip « belegd kapitaal » tamelijk eenvoudig en klaar schijnt, kunnen moeilijkheden zich toch voordoen. Elk geval zal aan een afzonderlijk onderzoek moeten worden onderworpen.

Aldus mogen, luidens de ministerieele onder-richting n° 198-548 Koninklijk Besluit van 30 Mei 1936, niet als belegde activa worden be-schouwd.

1) Het woonhuis waarin een beroepsbedrij-vigheid wordt uitgeoefend.

2) De vaste goederen of waarden, welke eenvoudig als waarborg of als dekking van de door den belastingplichtigen particulier behan-delde operaties dienen en waaromtrent de be-lastingplichtige ervan afziet ze af te schrijven op de resultaten, of ze te beschouwen tot be-paling van de resultaten van zijn bedrijf.

Deze wetsinterpretatie schijnt ten andere logisch, aangezien de genoemde goederen niet, of ten minste niet in eerste instantie, tot de uitoefening van het bedrijf dienen. Komen hier dus alleen in aanmerking : werktuigen, fabrieken, stapelhuizen, e. d.

Afrekening der minderwaarden.

Aangezien meerderwaarden als belastbaar inkomen worden beschouwd, dienen, ander-zijds, alle op de handelsactiva geleden verliezen, n. l. de minderwaarden, in korting van het belastbaar bedrijfsinkomen te worden ge-bracht. Dat is het noodzakelijk corrolarium van het eenmaal aangenomen principe dat de waardeschommelingen van het belegde kapi-taal voor het vaststellen van het belastingbe-drag in aanmerking komen.

Beperkende bepalingen. (artikel 3 en 4 van het Koninklijk Besluit).

1) Vooreerst is zulke meerwaarde, evenwel, slechts belastbaar indien zij verwezenlijkt werd, b. v. door den verkoop van het in waar-de gestegen bezit, of indien zij werd uitgedrukt in de rekeningen of in de inventarissen van den belastingschuldige, welke ook de oorsprong of aard ervan zij.

Hieruit volgt al dadelijk dat, in vele geval-len, de belastingschuldigen practisch aan be-lasting ontsnappen, daar zij er geen volledige rekeningen op nahouden, daar velen onder hen, zooals de landbouwers, niet tot het voeren van een boekhouding door het handelsrecht wor-den verplicht.

Nochtans worden ambtshalve als verwezen-lijkt beschouwd de meerwaarden, zelfs niet uit-gedrukt in rekeningen, op de edelgesteenten en

mtalen, met uitzondering van voorraden die met het oog op industrieele verwerking voor-handen worden gehouden, op de buitenlandsche munten en deviezen, op de checks, handelsef-fecten, depositos in banken, enz., ook op de schuldvorderingen luidend in vreemde munten, met uitzondering van de obligatiën en andere effecten van leening.

2) Verwezenlijkte meerwaarden worden in elk geval belast. De alleen in de rekeningen of inventarissen uitgedrukte meerwaarden, blij-ven echter toch onbelast indien :

a) de belastingschuldige een regelmatige boekhouding voert ;

b) de bedoelde meerwaarden niet verdeeld, en niet uitgekeerd worden, noch dienen tot be-rekening van de wettelijke reserve ;

c) noch terugbetaling, noch vermindering van kapitaal, noch uitdeeling van bestaande reserves, wegens het bestaan van deze meer-waarden, plaats heeft.

In een woord, de meerderwaarde blijft on-belast, indien zij als voorloopig op de winstuit-keering van de aandeelhouders, of op de sa-menstelling van het bedrijfskapitaal uitoefent. Het is duidelijk dat zulke meerwaarde slechts als potentieele winst kan worden beschouwd, en bijgevolg, naar de algemeene belastingprin-cipes, nog niet mag worden belast.

Berekening van de meerwaarde.

Het Koninklijk Besluit bevat geen aandui-ding van de manier waarop deze berekening zal kunnen geschieden.

Het is evenwel vanzelfsprekend dat er geen moeilijkheid hieromtrent bestaat, telkens de meerwaarde in de rekeningen van den belas-tingschuldige wordt uitgedrukt. De belasting wordt dan op den aangroei van het maatschap-pelijk vermogen zooals de belastingschuldige het zelf heeft berekend, gevestigd.

De verwezenlijkte meerwaarde zal overeen-stemmen met het verschil tusschen den koop-en den verkoopprijs van sommige goederen.

Werd deze meerwaarde vroeger reeds, ge-deeltelijk of geheel in de rekeningen uitge-bracht, en derhalve door belasting getroffen, dan zal de reeds betaalde belastingsom natuurlijk in korting worden gebracht, krachtens het principe « non bis in idem ».

Ingewikkelder toestanden die zich ongetwij-feld zullen voordoen, blijven hier buiten be-

schouwing. De practijk zal daarvoor den uitweg moeten aanwijzen.

Bij het berekenen der meerwaarden zal niet gelet worden op de uit de muntwet van 30 Maart 1935 voortvloeiende wijziging van pariteit in de verhouding tot het goud (artikel 5). Zelfs de meerwaarden die enkel en alleen uit de devaluatie voortvloeien, zullen dus worden getroffen.

3. — CRITISCHE BESCHOUWINGEN.

Juridische bezwaren.

Het is altijd wenschelijk dat een stel van nauw met elkaar verband staande wetsbepalingen, een innerlijke eenheid en een logischen samenhang vertoonen.

Deze eenheid werd door het Koninklijk Besluit van 31 Maart 1936, wat het systeem der bedrijfsbelasting betreft, verbroken.

Als grondbeginsel geldt, immers, blijkens artikel 25 der wet op de inkomstbelastingen, dat « alleen belastbaar zijn de winsten der ondernemingen », en, wat de beroepsinkomsten over het algemeen aangaat, de inkomsten « uit alle winstgevende bezigheden ».

Zoals werd aangetoond kon, indien de bewijsvoering van Feye wordt bijgetreden, elke meerwaarde op in ondernemingen, die den vorm van vennootschappen op aandeelen hebben aangenomen, belegde activa, als « ondernemingswinst » worden beschouwd.

Het genoemde Koninklijk Besluit voert echter de algemeene meerwaardebelasting in, ook wat de particuliere ondernemingen betreft. Er werd reeds op gewezen dat deze meerwaarden, in vele gevallen, in geen enkel opzicht als « arbeids- of -beroepswinsten » kunnen worden aangezien. Van een handelaar die, door de omstandigheden er toe gedwongen, de woning, waarin hij zijn bedrijf uitoefent, verkoopt, en hierbij een zekere winst weet te boeken, kan toch niet worden beweerd dat hij deze winst uit een bepaalde « winstgevende bezigheid » getrokken heeft.

In dit opzicht is de door de regeering, in het verslag aan den Koning dat den tekst van het Koninklijk Besluit voorafgaat, gegeven toelichting misleidend en heelemaal onjuist. Wij lezen er immers dat « de inkomsten van alle operatiën, alsmede alle schommelingen, welke de in de onderneming vastgelegde elementen, zoowel in minder als in meer ondergaan, recht-

streeks of onrechtstreeks verband houden met de onderneming, en in verband staan met de door den belastingschuldige nagejaagde winstoogmerken ».

Er bestaat aldus een innerlijke tegenstrijdigheid tusschen verschillende wetsbepalingen betreffende eenzelfde begrip van de belastbare bedrijfsinkomsten.

Het blijft echter niet bij een loutere « inelegantia juris ».

De werkgever is, in den grond, almachtig, en het staat hem vrij een algemeen grondbeginsel in artikel I van een wet vast te leggen, om hetzelfde principe, in artikel II derzelfde wet door talrijke uitzonderingen te ontkrachten.

Deze methode sticht evenwel verwarring. Aldus is het dat de betwistingen over de wetsinterpretatie in het oneindige voortduren.

Het is nog te vroeg om thans over de mogelijke gevolgen van de nieuwe hervorming te gewagen. Wij mogen evenwel verwachten dat, ook in onderhavig geval, moeilijkheden uit de vertroebeling der principes zullen voortspruiten.

Om juridisch gaaf werk te verrichten, moest de wetgever, indien een meerwaardebelasting absoluut gewenscht bleek, een afzonderlijke belasting hebben in het leven geroepen.

Technische bezwaren.

In het fiscaal recht is het technisch vraagstuk van overwegend belang. Het beantwoordt aan de vraag of een bepaalde belasting practisch kan worden toegepast, of de controlemaatregelen doelmatig zijn, enz..

Meestal de handelaars, enz., zullen er, in onderhavig geval, wel voor zorgen de meerwaarden niet in hun balansen op te nemen, hetgeen, ten andere, hun recht is. Doch de practische draagkracht van de hervorming wordt er door gefnuikt.

Wat de verwezenlijkte meerwaarde betreft, hoe zal de fiscus altijd met zekerheid kunnen weten wat de aankoop prijs van het eigendom bedragen heeft? Hoe zal de belastingontduiking door opgave van valsche prijscijfers worden tegengegaan? In zekere mate althans, zal de fiscus hiertegenover, evenals op het stuk der muntatierechten, machteloos staan.

Er zullen overigens wel procédés worden gevonden, waartegen juridisch niets is in te bren-

gen, doch die de toepassing van de belasting onmogelijk maken.

Indien b. v. voorzien wordt dat een bepaald eigendom, dat nu 100.000 fr. waard is, in de toekomst, door wegeaanleg, bedrijfsuitbreiding, enz., een waarde van 400.000 of 500.000 frank zal krijgen, hetgeen met een meerwaarde van 300.000 fr. overeenstemt, dan kan de vennootschap dit eigendom tegen 100.000 fr. aan een harer beheerders of aandeelhouders afstaan, onder stilzwijgend beding dat het een fictieve verkoop geldt. Het eigendom zal dan enkelen tijd later door dezen tusschenpersoon, tegen 400.000 fr. kunnen worden verkocht.

In totaal zal dan slechts een 11 % belasting, mutatie en overschrijvingsrechten, op 100.000 frank worden betaald. Van een meerwaardebelasting op de 300.000 fr. winst is immers geen sprake, omdat de wettelijke eigenaar geen handelaar of nijveraer is.

Integendeel wordt de meerwaardebelasting op 300.000 fr., hetzij tegen 9 %, 27.000 frank. Daarbij komt dat meteen de aanvullende persneele belasting, die op dezelfde basis als de bedrijfsbelasting geheven wordt, ontweken wordt. Deze belasting zou ongeveer 7 % bedragen, hetgeen 21.000 fr. uitmaakt.

In totaal wordt aldus 37.000 fr. uitgespaard.

Het terug inbrengen van de 400.000 fr. naar de vennootschap door den tusschenpersoon, zou slechts 3,5 % aan de vennootschap kosten (overschrijvings- en registratiekosten), hetzij 14.000 fr. De winst bedraagt aldus, ten slotte, 23.000 frank.

Het is duidelijk dat deze methode alleen doelmatig is, indien het om zeer aanzienlijke meerwaarden gaat.

Het gaat hier overigens slechts om een voorbeeld.

Principieele bezwaren.

Er werd een ongelijke behandeling van twee categorieën belastingschuldigen ingevoerd, de handelaars, nijveraars en landbouwers eenerzijds, en de gewone personen anderzijds.

De gewone personen hebben op om het even welke meerwaarden van vermogensbestanddeelen geen belasting te betalen.

Geldt het echter meerwaarden op door handelaars in hun onderneming belegd activa, dan wordt de belasting toegepast, hoewel deze meerderwaarden, doorgaans, evenmin als wan-

neer het om niet-handeldrijvenden gaat, niet door de beroepsbedrijvigheid van den handelaar worden veroorzaakt.

Aldus zullen conjunctuurwinsten, al naar gelang ze door handelaars of niet-handelaars worden geboekt, wel of niet door belasting worden getroffen. Zulk systeem kan niet worden verdedigd.

Om aan dezen onrechtvaardigen toestand een einde te maken, zal wellicht binnen kort een algemeene meerwaardebelasting worden voorgesteld, doch deze maatregel zou zeer zeker nog moeilijker zijn uit te voeren, afgezien dan nog van theoretische bezwaren die ertegen kunnen worden gebracht.

4. — DE OPLOSSING.

Een terugkeer tot den vorigen toestand, n.l. het onbelast laten van niet door de eigenlijke beroepsbedrijvigheid van den handelaar verkregen meerwinsten, ware ongetwijfeld het meest wenschelijk.

Het is evenwel waarschijnlijk dat de tegenstand vanwege het beheer der Financiën deze radicale koerswijziging zal beletten.

In dit geval zou het mogelijk zijn een tusschenoplossing aan te nemen.

Alle meerwaarden van in onderneming belegde actieve zouden niet langer getroffen worden, doch alleen deze die aan een uitgesproken speculatieve handeling van den handelaar of nijveraer te wijten is.

Louter toevallige kapitaalwinst, zooals de winst voortvloeiende uit wegebouw, enz., die thans op onverklaarbare wijze als bedrijfs-winst wordt beschouwd, zou hier buiten beschouwing blijven, omdat er hier geen persoonlijke daad van den handelaar aan de tot stand gekomen verrijking ten grondslag ligt.

De belasting zou, integendeel, een ruimer gebied beslaan dan voor de huidige hervorming het geval was, daar niet alleen de eigenwinsten op handelsactiva zouden belast worden. Het zou niet vereischt zijn, dat de verrijking, die de winst ten gevolge heeft, binnen het eigenlijk kader van de gewone handelsbedrijvigheid valt, doch wel dat het speculatief karakter ervan onbetwistbaar zijn.

Wij zouden dan, naar het voorbeeld van de in de Deutsche belastingwet van September 1934, aangenomen regeling, als speculatieve verrijking beschouwen den verkoop van onroerende goederen, indien tusschen het oogen-

blik van den verkoop en dit van den aankoop geen jaar (of 6 maanden) verlopen is. Voor roerende goederen zou deze tusschenperiode 6 maanden (of 3 maanden) bedragen.

Het vermoeden bestaat immers dat, in deze gevallen, een berekening van den handelaar voorhanden zal zijn, en dat hij juist met het oog op een spoedigen verkoop met winstmarge, den aankoop zal hebben gedaan.

Natuurlijk is ook deze presumpctie niet altijd gegrond. Koop en verkoop kunnen toevallige verrichtingen uitmaken, waarbij het den handelaar niet speciaal om het maken van een buitenkansje te doen is.

Nochtans bestaat er, in die omstandigheden, voldoende grond om te kunnen beweren dat deze verrichtingen rechtstreeks of onrechtstreeks met de beroepsbedrijvigheid van den handelaar of nijveraer verband houden, omdat hun gansche bedrijvigheid er natuurlijkerwijze op gericht is om alle mogelijke winst uit de handelsactiva te trekken.

Bij verlopen van een langeren tijd tusschen den verkoop- en den aankoopdatum,

komt dit vermoeden natuurlijk op veel lossere grond te staan, en kan daardoor geen belastingheffing meer worden gerechtvaardigd.

De nadruk weze er echter nog eens op gelegd, dat dit voorstel enkel een aanvaardbare tusschenoplossing uitmaakt, en dat o. i. algeheele afschaffing van de meerwaardebelasting verkieslijker is.

J. DE VISSCHERE,
Advocaat,
Brussel.

(1) Zie «Manuel des Impôts sur les Revenus», Brussel, 1934, door P. Schmitz, blz. 188.

(2) Aldus luiden o. m. arresten van het Hof van Verbreking van 2 Maart 1925, en 5 Maart 1928.

(3) Zie Pas. 1932, I, blz. 173. Dezelfde stelling wordt bijgetreden door een arrest van het hof van Beroep van Brussel, van 26 Dec. 1931. (Journ. prat. de Droit Fiscal, 1932, blz. 99).

(4) Zie Pas. 1927, I, blz. 321. Zie ook het arrest van het Hof van Verbreking van 26 Sept. 1927. (Pas. 1927, I, blz. 294).

(5) Zie Pas. 1933, I, blz. 94. Zie ook Gent, J. Prat. de Droit Fiscal 1933, blz. 232.

(6) Zie «Traité de Droit Fiscal des Sociétés et Associations», Tome II, Impôts sur les Revenus, blz. 352 en vlg.

HET HOF VAN VERBREKING EN ART. 23 DER WET OP HET GEBRUIK DER TALEN IN GERECHTSZAKEN.

Onze lezers hebben in het vorig nummer van het Rechtskundige Weekblad het zeer belangrijk arrest gelezen uitgesproken door het Hof van Verbreking op 21 September l. l. betreffende de interpretatie van art. 23 der wet op het gebruik der talen in gerechtszaken. Zooals wij zegden in onze nota onder dit arrest is deze uitspraak van een zeer verregaande draagwijdte en wij kunnen dan ook niet nalaten bijzonder de aandacht van de Vlaamsche juristen te vestigen op de gevolgen van dit arrest.

Het vraagstuk was het volgende : Art. 14 van de wet bepaalt op de meest formeele wijze dat in het Vlaamsch taalgebied alle strafrechterlijke proceduur volledig in het Nederlandsch dient te geschieden. Bij een eerste stemming der wet in de Kamer van Volksvertegenwoordigers was er aan dit beginsel van volstrekt gave eentaligheid niet getornd geworden. Enkel werd voorzien dat de betichte, die het Nederlandsch niet kent of die zich gemakkelijker in de andere landstaal uitdrukt, gerechtigd is de verzending te vragen van zijn

zaak naar de dichtstbij gelegen rechtbank waar de voertaal zijner keuze gebruikt wordt. Deze afwijking was logisch en waarborgde op de breedste wijze de belangen van de verdediging.

De Senaat echter, waarvan de commissie zich steeds zoozeer beijverd had om de principen, die in de wet besloten lagen, volledig te ontzenuwen, heeft een amendement aangenomen, waardoor wordt voorzien dat, wanneer de betichte verlangt dat de proceduur zou geschieden in een andere taal dan deze van de streek en wanneer de Rechtbank verklaart deze andere taal te kennen, de zaak mag weerhouden worden.

Het was een zeer gevaarlijk amendement, dat een wig dreef in het stelsel der eentaligheid van de rechtsbedeeling in onze Vlaamsche gewesten. Alles liet voorzien dat in de Kamer van Volksvertegenwoordigers er tegen dit amendement heftig verzet zou aan den dag komen. Dit is dan ook niet uitgebleven.

De Kamer wenschte echter zoo spoedig mogelijk het wetsontwerp definitief gestemd te

zien en wilde volstrekt een nieuwe verzending naar den Senaat vermijden. Aldus is er in de Kamer een verwarde bespreking ontstaan. Van den eenen kant werd er gewezen op het gevaar van het nieuw senaatsartikel, dat een afwijking scheen te zijn van het beginsel opgesloten in art. 14. Van den anderen kant echter werd er verklaard van zeer gezaghebbende zijde dat zulks geenszins de bedoeling was van art. 23, waarover trouwens in den Senaat niet de minste ernstige discussie had plaats gehad en dat het volgens zijn ware beteekenis geenszins afbreuk zou doen aan de eentalige rechtsbedeeling. Het zou slechts voor gevolg hebben, dat ondervragingen en verklaringen in het Fransch zouden kunnen geschieden, doch de rechtspleging zelf zou Nederlandsch blijven; rekvisitorium en pleidooien zouden dan ook in het Nederlandsch gebeuren en het vonnis zou in diezelfde taal dienen geveld te worden.

Verklaringen in dien zin werden afgelegd, eerst en vooral door den verslaggever der kamercommissie, Mr. H. Marck, door volksvertegenwoordiger Heyman en, wat beslissend was, Minister Soudan verklaarde zich volkomen accoord met deze interpretatie. Heelemaal gerustgesteld hebben dan ook de Vlaamsche volksvertegenwoordigers den tekst van den Senaat gestemd.

Art. 23 van de wet bleef nochtans een gevaarlijke bedreiging en het was iedereen duidelijk dat rechtsleer en rechtspraak hun laatste woord over dit artikel nog niet hadden gezegd.

In de rechtsleer hadden wij eerst en vooral het zoo degelijk commentaar op de wet van den heer Procureur-Generaal Hayoit de Termicourt. Deze hooge magistraat wijdt een uitvoerige bespreking aan artikel 23 en hij komt tot het besluit dat zonder eenigen twijfel de interpretatie, welke tijdens de bespreking in de Kamer was aangenomen geworden, als de eenig mogelijke dient beschouwd. Voor den Heer Prokureur-Generaal zijn de verklaringen afgelegd in de Kamer doeltreffend. Het is immers al te duidelijk voor al wie de parlementaire besprekingen leest, dat zonder deze geruststellende verklaringen art. 23 in de Kamer nooit zou gestemd zijn geworden. De Heer Hayoit de Termicourt doet daarbij nog opmerken dat iedere andere interpretatie tot onmogelijke resultaten zou leiden, namelijk wat betreft de taal voor de pleidooien en de taal te

bezigen door de burgerlijke partij en hij besluit met de beschouwing dat de interpretatie, die hij voorstaat voldoening schenkt aan het verlangen van den betichte gevonnist te worden door een rechter die hem verstaat, zonder dat nochtans de algemeene schikking van de wet zou miskend worden en haar tekst willekeurig zou worden aangevuld.

Dat het commentaar van Mr. Van Hoorebeke dezelfde stelling niet huldigt spreekt vanzelf, wanneer men de algemeene strekking kent van het boek, dat er vooral op aanstuurt in de grootst mogelijke mate de toepassing van de wet te beperken en het gebruik van de Fransche taal in de rechtbanken van het Vlaamsche land zooveel mogelijk te bestendigen. Mr. Van Hoorebeke doet uitschijnen in het N^o 137 van zijn commentaar « Controverse au sujet de l'art. 23 » dat de verklaringen afgelegd in de Kamer van geener waarde zijn bij de interpretatie van den wettekst, om reden dezelfde verklaringen niet in den Senaat afgelegd zijn geworden en noodzakelijkerwijze akkoord diende te bestaan tusschen de twee takken van de wetgevende macht aangaande de interpretatie van een wettekst opdat deze zich aan de rechtbanken en hoven zou kunnen opdringen.

Verdere bespreking van het geval komt in de rechtsleer niet voor.

De rechtspraak nu schijnt eerst op zeer redelijke wijze het art. 23 te hebben toegepast. Inderdaad, zooals blijkt uit het arrest van het Hof van Verbreking, dat hier besproken wordt, heeft het vonnis der Rechtbank van Leuven, dat aanleiding was tot het vellen van dit arrest, aangenomen dat in de allereerste plaats art. 23 diende toegepast te worden *volgens den geest* der wet van 15 Juni 1935. Deze meening wordt verworpen door het Hof van Verbreking. Niet volgens den geest der wet mag er gevonnist worden doch *volgens de letter*: « Overwegende, zegt het hof, dat art. 23 dat nauwkeurig is in zijn bewoordingen, een afwijking daarstelt van het algemeen principie gehuldigd in art. 14. »

Hoezeer de Vlaamsche juristen zich ook geneigd voelen om zich enthousiast aan te sluiten bij de meening van de Rechtbank, die den geest der wet verkiest boven de letter, toch kan in rechte niet worden beweerd dat het Hof van Verbreking in deze zaak ongelijk zou hebben. Het arrest is integendeel in rechte werkelijk onaanvechtbaar. Het is daarbij een

uitstekend opgesteld arrest, dat het probleem zeer duidelijk stelt en met een onverbidelijke logica de juridische gevolgtrekking uit de teksten haalt.

Het Hof van Verbreking kan dan ook niet het minste verwijt treffen.

Doch zulks neemt niet weg dat de beslissing, die thans gevallen is en die nu definitief den zin van art. 23 vastlegt, een toestand in het leven roept, die onmogelijk door de Vlaamsche juristen kan worden aangenomen, toestand die trouwens het gevolg is van de dubbelzinnigheid die zich voordeed tijdens de parlementaire besprekingen in de Kamer.

Wanneer de Kamer het amendement van den Senaat heeft gestemd is zulks uitsluitend geweest na de verzekering van den verslaggever der commissie en van den Minister van Justitie, dat het art. 23 niet voor gevolg zou hebben de taal van de procedure zelf, namelijk deze van het vonnis, het rekwisitorium en van de pleidooien te wijzigen. Zooals het hooger gezegd is, lijdt het geen twijfel dat, in geval deze verklaringen niet waren afgelegd geworden, het art. 23, zooals het thans bestaat, in de Kamer niet zou zijn gestemd geworden. Wanneer het nu blijkt dat in rechte deze verklaringen zonder beteekenis zijn en art. 23 door het arrest van het Hof van Verbreking een zin verkregen heeft, die door de volksvertegenwoordiging niet gewild is geworden, moet men noodzakelijk besluiten dat de belangrijke meerderheid der partijgangers van de wet in de Kamer verschalkt zijn geworden.

Het is dan ook uitgesloten dat deze wettelijke bepaling, die berust op een misverstand, op een bedrog of in elk geval op een dubbelzinnigheid, zou kunnen bestendig blijven.

Inderdaad, het arrest van het Hof van Verbreking zal gevolgen hebben die buitengewoon ver gaan. Dat de gave eentaligheid van het Vlaamsch rechtsgebied hierdoor geschonden wordt is reeds een eerste jammerlijk gevolg ervan. Dat er een betreurenswaardig gemis aan evenwicht hierdoor zal ontstaan tusschen de Waalsche en Vlaamsche gewesten is ook vanzelfsprekend. Doch de interpretatie van art. 23 zal vooral de deur openstellen aan een heele reeks misbruiken, die vrij spel zullen laten aan talrijke tegenstanders van het gebruik der Nederlandsche taal bij de rechtsbedeeling in de Vlaamsche gewesten om in de grootst mogelijke mate deze rechtsbedeeling te boycotten.

Betichten zullen door hun raadsman, die zou verlangen dat de procedure in het Fransch zou gebeuren, aangezet worden te verklaren dat ze zich met meer gemak in deze laatste taal uitdrukken; en zoo zullen naar alle waarschijnlijkheid zeer talrijke zaken hun natuurlijke behandeling in het Nederlandsch moeten missen.

Ware het slechts dit euvel, dan zouden de Vlaamsche juristen kunnen berusten in den toestand, daar ze toch de overtuiging hebben dat het abnormale hiervan enkel een overgangspèriode kan zijn, die zonder twijfel niet zeer lang meer zal duren. Doch er is een veel grooter euvel verbonden aan de beslissing van het Hof van Verbreking. Inderdaad, wanneer de toepassing van art. 23 noodzakelijk voor gevolg heeft dat al de pleidooien in de Fransche taal zullen moeten geschieden, zal aan een Vlaamsch advocaat, die raadsman is van de burgerlijke partij, in zijn eigen gewest verbod worden opgelegd in zijn moedertaal te pleiten en zal hij verplicht worden zich van de Fransche taal te bedienen. Dit is een toestand waartegen met kracht dient te worden opgekomen. Immers, het is een feit dat de meeste jonge confraters die een Vlaamsche opvoeding genoten hebben, die heel hun middelbaar onderwijs hebben doorgemaakt met het Nederlandsch als voertaal en die vervolgens de rechten gestudeerd hebben in onze Vlaamsche faculteiten, volstrekt in de onmogelijkheid verkeerden in de Fransche taal behoorlijk te pleiten. Zij bevinden zich in dezelfde voorwaarden als Nederlandsche, Fransche en Duitsche confraters, bij wie men er ook bijna geen zou aantreffen die bekwaam zijn te pleiten in een tweede taal. Zulks is ook volstrekt overbodig. Hoe wenselijke het ook weze dat men vele talen zou kennen om te kunnen genieten van den rijkdom van vele kulturen, toch staat het vast dat men ten slotte slechts één enkele taal grondig kan bezitten in al haar verfijning en in heel haar rijke verscheidenheid. Deze normale toestand komt thans ook voor bij de meeste van onze jongere Vlaamsche confraters, die hun Nederlandsche moedertaal op schitterende wijze beheerschen, die haar gebruiken in hunne pleidooien op sierlijke wijze, doch die, hoe degelijk ook hunne kennis van andere talen weze, evenmin als een Nederlander of een Fransman, in een vreemde taal zouden kunnen pleiten.

Deze jonge advocaten zullen dus vóór de Rechtbanken van hun eigen gewest kunnen ver-

plicht worden zich uit te drukken in een vreemde taal, die ze niet op voldoende wijze spreken en zij zouden aldus de verdediging moeten opgeven van de belangen die hen werden toe- vertrouwd.

Dit zal wel ieder tegen de borst stuiten. Zulks is toch heelemaal in strijd met heel de lijn, die sinds jaren doorgetrokken werd in de Vlaamsche beweging, welke ook de verschillende scha- keeringen mogen zijn die in deze beweging aan den dag kwamen.

Er zal dan ook zonder twijfel eensgezindheid zijn onder al de Vlamingen, opdat aan dezen toestand een einde gesteld worde. De volksver- tegenwoordiging is bij de bespreking van art. 23 verschalkt geworden; er is in elk geval een mis- verstand geweest over de draagwijdte van dit artikel.

Zoolang men kon verhoplen dat de rechtspraak de verklaringen van Mr. Marck, van Minister

Soudan en van den Heer Procureur-Generaal Hayoit de Termicourt zou volgen, bestond er geen bezwaar tegen de handhaving van den tekst van art. 23. Nu het Hof van Verbreking tot een tegenovergestelde beslissing is geko- men, dient de wetgever klaar zijn bedoeling uit te spreken en moet er onverwijld een wetsvoor- stel worden neergelegd om de onaannemelijke bepalingen, die in art. 23 voorkomen, te schrapp- en.

De Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden zal onmiddellijk vergaderen om het geval te onder- zoeken en met evenveel enthousiasme als de Vlaamsche juristen en de Vlaamsche volksver- tegenwoordiging de wet van 15 Juni 1935 heb- ben veroverd, zal ook de strijd worden aange- bonden om te komen tot het afschaffen van de onmogelijke en onredelijke bepalingen van art. 23.

René VICTOR.

RECHTSPRAAK

Nr 29.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

Kamer van Inbeschuldigingstelling.
19 September 1936.

Voorzitter : M. De Ridder.
Raadsheeren : MM. Ooms en Van Dyck.
Advocaat-Generaal : M. Willems.
Pleiters : Mr Wilmots.

VOORLOOPIGE HECHTENIS. — FISCALE ZAKEN. — VRAAG TOT INVRIJHEIDSTELLING. — BE- VOEGDHEID VAN DE RAADKAMER. — DAGVAAR- DING TEN GRONDE VOOR DE CORRECTIONEELE RECHTBANK NA VONNIS VAN DE RAADKAMER. — BEVOEGDHEID GAAT OVER AAN DE CORREC- TIONEELE RECHTBANK.

Wanneer een betichte, verdacht van onwettig bezit van alcohol, zijn voorloopige invrijheidstelling vraagt, vóórdat de zaak aanhangig gemaakt werd bij de Cor- restionele Rechtbank door dagvaarding van het Be- heer van Geldwezen en terwijl het onderzoek nog wordt voortgezet, is de Raadkamer en niet de Cor- rectioneële Rechtbank bevoegd om over deze vraag tot in vrijheidstelling te vonnissen.

Tegen het bevel van de Raadkamer kan beroep aange- teekend worden voor de Kamer van Inbeschuldiging. Wanneer na het bevel der Raadkamer, waartegen be- roep, het Beheer van Geldwezen regelmatig dagvaardt is enkel de Correctioneële Rechtbank bevoegd om over de vraag tot invrijheidstelling te oordeelen. Het beroep, alhoewel ontvankelijk, wordt zodoende on- gegrond.

O. M. t/ De Backer.

Vordering van den Procureur Generaal.

Aangezien het beroep ontvankelijk is maar niet gegrond, aangezien immers de voorloopige hechtenis ter zake verwezenlijkt is luidens art. 20 van de wet van 6 April 1843, en het bevel van aanhouding gel- dig voor 14 dagen zonder dat eenige bevestiging noo- dig weze (art. 4 van het K. B. in dato van 2 Juli 1824) ;

Aangezien het den heer onderzoeksrechter of des- gevallend den heer Procureur des Konings behoort den betichte voorloopig in vrijheid te stellen na den 14en dag, indien 't bestuur van Geldwezen vóór het verlopen van dit termijn den betichte niet zou ge- daagd hebben voor de boetstraffelijke rechtbank, wat ten andere regelmatig is gedaan geweest (Brass Traité élémentaire de l'instruction criminelle - uit- gave 1925, bladz. 180, Revue de Droit Pénal 1923, blz. 336) ;

Gezien artikels 135-137 en volgende van het Wet- boek van Strafvordering 2, 11, 13, 24, 31, 37 en 41 der Wet van 15 Juni 1935;

Verzoekt dat het aan het Hof, kamer van Inbe- schuldigingstelling behage, het beroep te ontvangen, het ongegrond te verklaren, het bevel waarvan be- roep te bekrachtigen;

Brussel, 11 September 1936.

Voor den Procureur Generaal,

Arrest :

Gehoord de betichte in zijne door hem neergelegde besluiten en middelen, in de Fransche taal ontwik- keld op vraag van betichte door Mr Wilmots, advo- caat;

Gezien de wetsbepalingen van het strafvorderings- wetboek nopens de inbeschuldigingstellingen, en be- slissende gelijkvormiglijk het Hof, kamer van inbe-

schuldigingstelling, na beraadslaging, geeft akte aan het openbaar Ministerie van zijn aanzoek;

Aangezien de Raadkamer luidens artikel 114 van het Wetboek van Strafvordering, toepasselijk op de huidige vraag tot voorloopige invrijheidstelling ingevolge art. 22 der wet van 20 April 1874, bevoegd was om te kennen over deze vraag, vermits betichte nog niet voor de Boetstraffelijke Rechtbank gedaagd was door het Beheer van Geldwezen en het onderzoek nog werd voortgezet. (Hof van Verbreking 28 Mei 1934, Pas. 1934 I. 290);

Aangezien na het bevel der Raadkamer, waartegen beroep, die daging regelmatig geschiedde, zooals aangestipt wordt in het rekvisitorium en door betichte wordt herkend, en alzoo een einde wordt gesteld aan het onderzoek;

Aangezien zodoende de zaak aan de rechtsmacht van onderzoek werd onttrokken en overgedragen aan de Boetstraffelijke Rechtbank;

Aangezien sinds dit oogenblik het aan deze rechtsmacht van wijzen behoorde over de vraag van voorloopige invrijheidstelling te kennen. (Hof van Verbreking, 27 September 1932, Pas. 1932 I. 249);

Aangezien diensvolgens het beroep niet alleenlijk ontvankelijk maar ook gegrond is voor zooveel het betrekking heeft op de kwestie van bevoegdheid der Raadkamer, die door het bevel waartegen beroep in ontkenningen zin werd opgelost;

Aangezien voor het overige het beroep zonder voorwerp en alzoo niet ontvankelijk is, daar het mandaat van arrest thans aan de rechtsmacht van onderzoek is onttrokken en dus voor deze laatste het voorwerp eener vraag strekkende tot voorloopige invrijheidstelling niet meer maken kan. (Verg. Brussel, 19 Mei 1899, Pas. 1899 II. 364 en nota over dit arrest en namelijk Brussel, 21 Januari 1887).

Om deze redenen :

Het Hof, Kamer van inbeschuldigingstelling,

Gezien artikels 114 van het strafwetboek, 22 der wet van 20 April 1874, 2, 11, tot 13, 24, 31 tot 37, 41 der wet van 15 Juni 1935, ontvangt het beroep en verklaart het gegrond voor zooveel het de kwestie van bevoegdheid der Raadkamer betreft, doet het bevel waartegen beroep te niet en wijzigende zegt voor recht dat de Raadkamer bevoegd was om over de vraag van voorloopige invrijheidstelling mits borg te beslissen, de zaak tot zich trekkende;

Verklaart het beroep voor het overige thans zonder voorwerp en bijgevolg niet ontvankelijk.

Nr 30.

HOF VAN BEROEP TE GENT

4e Kamer. — 14 Juli 1936.

Voorzitter : M. Lagae.

Raadsheeren : MM. Poll en Langerock.

Advocaat-Generaal : M. Remy.

Pl. : Mrs Van Horebeke, De Cnyf en Van de Vorst.

I. BURGERLIJKE VERANTWOORDELIJKHEID. —
STAATSBEDIENDE. — DOODELIJK ONGEVAL. —
PENSIOEN TOEGEKEND DOOR DEN STAAT. —

BEDRAG DER VERGOEDING TOEKOMEND AAN DE WEDUWE.

II. STAAT ONTVANKELIJK ALS BURGERLIJKE PARTIJ OM TERUGBETALING TE EISCHEN VAN HET VERSCHUDIGD PENSIOEN.

I. *De weduwe van een verongelukte staatsbediende die door het overlijden van haar echtgenoot recht op pensioen heeft verworven is slechts gerechtigd om ten titel van stoffelijke schade dit gedeelte op te vorderen (aan den verantwoordelijken dader) dat geen herstelling vindt in het toegekend pensioen.*

II. *De verantwoordelijk verklaarde dader van een doodelijk ongeval, is gehouden de schade te vergoeden die hij aan den Staat veroorzaakt heeft door ten laste van dezen laatste, een dadelijk eischbare schuld te doen ontstaan, terwijl hij maar voorwaardelijk gehouden was.*

O. M., De Rycke en Belgische Staat t/ Buckens.

II. *Ten aanzien der burgerlijke eischen :*

Overwegende dat de ontvankelijkheid van den eisch der weduwe De Rycke niet betwist wordt;

Overwegende dat de eischen van den Belgischen Staat en van de Pensioenkas voor weduwen en weezen van het Rijkswacht personeel, in wier plaats de Belgische Staat thans optreedt, zooals zij ingesteld zijn, vorderingen zijn tot vergoeding van kosten, schaden en interesten, wegens onrechtmatige daad, gegrond op art. 1382 van het burgerlijk wetboek, en op art. 3 en 4 der wet van 17 April 1878; dat zij derhalve ontvankelijk zijn;

Overwegende dat beklaagde door het Hof in de gelegenheid gesteld werd het bedrag der geledene schade te betwisten, alsmede het procent van zijne verantwoordelijkheid; dat, in zijne nota aan het Hof voorgelegd, hij zich trouwens gedraagt naar deze in eersten aanleg neergelegd, en waarin hij breedvoerig uitweidt over de vergoedingen welke aan de burgerlijke partij zouden mogen toegekend worden;

Overwegende dat zijne subsidiaire besluiten derhalve niet voor inwilliging vatbaar zijn; verder dat de zaak zich in staat van wijzen bevindt;

Ten gronde :

Overwegende dat het ongeval en de dood van De Rycke Alfons niet uitsluitelijk aan de schuld van beklaagde te wijten is, maar insgelijks hieraan dat De Rycke zijne koelbloedigheid verloren heeft, en naar rechts geweken is terwijl hij ruimte genoeg had om naar links uit te wijken;

Overwegende dat, bij het naderen van zulke gevaarlijke bocht, een wielrijder op zelfbehoud moet bedacht zijn, en de noodige voorzorgen nemen moet om, bij het opdagen van een gevaar zijne koelbloedigheid te kunnen behouden;

Overwegende dat het Hof dan ook van oordeel is dat beklaagde maar gehouden is de helft der geleden schade te vergoeden;

Overwegende dat het zedelijk nadeel aan het slachtoffer zelf toegebracht, op 2.000 frank mag begroot worden, en de moreele schade aan eischeres, weduwe De Rycke, en aan haar kind, veroorzaakt, respectievelijk, op 15.000 en 10.000 frank;

Overwegende dat beklaagde maar de helft ervan vergoeden moet; dat eischeres derhalve, maar ge-

rechtigd is 8000 frank te vorderen, voor haar zelfs (1000 + 15,000), en 5500 frank, voor haar minder-

$$\begin{array}{cc} 2 & 2 \\ \text{jarig kind (1000 + 10,000)} & ; \end{array}$$

Overwegende dat de benadeelde schadeloos moet gesteld worden voor de stoffelijke schade geleden in haar vermogen (patrimonium) tengevolge van het ongeval veroorzaakt ten deele door de schuld van de beklagde en dit in evenredigheid van zijne verantwoordelijkheid, en zonder dat ten andere zulke toegekende vergoeding de wezenlijke schade in voorgedede mate zou overtreffen;

Overwegende dat, bij de begroting der stoffelijke schade moet worden gelet op al wat den omvang dier schade kan vergrooten of verminderen;

Overwegende dat de burgerlijke partij haren steun verloren heeft, maar tevens, recht op een jaargeld verkregen heeft; dat zij derhalve maar gerechtigd is vergoeding te vorderen, voor het deel van de stoffelijke schade, dat in het toegekende pensioen geen herstelling vindt; verder, dat beklagde dan nog maar de helft van dat deel vergoeden moet, daar hij maar in die mate verantwoordelijk verklaard wordt;

Overwegende echter, dat het toegekende pensioen wel den omvang der stoffelijke schade verminderen kan, aan de zijde van de burgerlijke partij, weduwe De Rycke, maar niet de gehoudenheid tot schadevergoeding, aan de zijde van beklagde;

Overwegende dat beklagde, ook gehouden is de schade te vergoeden die hij aan den Staat, en aan de pensioenkas, veroorzaakt heeft, door, ten hunnen laste, eene dadelijk eischbare schuld te doen ontstaan, terwijl zij maar voorwaardelijk verbonden waren;

Overwegende dat die schade mag begroot worden op het nadeel dat hij zou moeten vergoed hebben indien de weduwe De Rycke geen pensioen trok, dus op de helft van de waarde van dat pensioen;

Overwegende dat de burgerlijke partij, Wwe De Rycke, op die wijze de genoegdoening zal ontvangen waarop ze recht heeft, zonder dat beklagde zal gehouden zijn meer dan het geleden nadeel te vergoeden;

Overwegende dat de getroffene den vollen ouderdom van 41 jaar bereikt had, en dat mag aangemen worden dat zijn verder levensloop vermoedelijk nog 25 jaren tellen ging;

Overwegende dat het gemiddeld inkomen van het slachtoffer gedurende de jaren van zijn vermoedelijke levensduur (jaarwedde, bezoldigingen en pensioen) mag geschat worden op 15,000 frank per jaar, waarvan echter 40 procent, moet afgetrokken worden, om rekening te houden met de kosten van eigen onderhoud;

Overwegende dat een jaarlijksch verlies van 15.000 — 6,000 = 9,000 frank derhalve in aanmerking komt;

Overwegende dat de huidige waarde van 25 annuïteiten van 9,000 frank (rentevoet ad 5 % (9,000 × 14.09394) = frank 126.845,40 bedraagt, som welke zou mogen toegewezen worden indien beklagde de schade gansch vergoeden moest, en de burgerlijke partij geen pensioen genoot;

Overwegende dat beklagde, echter, maar de helft der schade vergoeden moet, en dat de burgerlijke partij een pensioen trekt waarvan het bedrag niet betwist wordt (4308 frank per jaar);

Overwegende dat de waarde van dat pensioen, voor de burgerlijke partij, op 60716,70 frank mag begroot worden (4308 × 14,09394);

Overwegende dat de burgerlijke partij, derhalve, maar recht heeft op 126.845,40 — 60.716,70 = 66.128,70 frank, waarvan nog moet afgetrokken worden, het pensioen van het derde en vierde kwartaal van 1934, of fr. 1787,40, blijft : 64.341,30 frank verdeeld door twee = 32.170,65 frank;

Overwegende dat de drie vierden van die som aan eischeres moeten worden toegekend of 24.127,95 fr., en een vierde aan haar minderjarig kind, of 8042,65 frank;

Overwegende dat de begrafenis-kosten niet op beklagde mogen verhaald worden; dat het lasten zijn der nalatenschap; verder dat, in deze zaak mag aangenomen worden dat de baten der nalatenschap de lasten overschrijden;

Overwegende dat de hiernagemelde vergoedingen, derhalve behooren toegekend te worden:

1° Aan de Weduwe De Rycke, handelende in eigen naam: 8000 + 24127,95 = fr. 32.127,95;

2° Aan eischeres, handelende als wettige voogdes van haar minderjarig kind : 5500 + 8042,65 = fr. 13.542,65 ;

Overwegende dat, door beklagde aangevoerd wordt, wat betreft de eischen van den Staat, en van de Pensioenkas, dat volgens art. 1382 B. W., de vergoeding nimmer meer betreft dan hetgeen een onmiddellijk en dadelijk gevolg is van de onrechtmatige daad; verder, dat het uitkeeren van bewust pensioen, een gevolg is waarvan het schadebrengend feit enkel de aanleiding, maar niet de oorzaak is geweest;

Overwegende dat de verplichting tot uitkeering van het pensioen, aan de zijde van den Staat, en van de pensioenkas, geen middellijker en meer verwijderd gevolg is, dan de verplichting tot schadevergoeding, aan de zijde van beklagde;

Overwegende dat beide verplichtingen tegelijkertijd ontstaan zijn, en uit dezelfde oorzaak: het overlijden van den getroffene;

Overwegende dat, door eene dadelijk eischbare schuld te doen ontstaan in de plaats van eene verbintenis onder opschorsende voorwaarde, beklagde, aan den Belgischen Staat, en aan de pensioenkas, eene stoffelijke schade veroorzaakt heeft welke een rechtstreeksch gevolg is van het wanbedrijf door hem gepleegd;

Overwegende dat beklagde maar voor de helft verantwoordelijk verklaard wordt; dat enkel de hiernagemelde vergoedingen derhalve, kunnen toegekend worden:

1° De helft van het bedrag uitgekeerd voor het 3e en 4e kwartaal 1934: 1787,40 : 2 = 893,70

2° De helft van de waarde van het toegekend pensioen 60.716,70 : 2 = 30.358,35

3° De helft van de schade aan uitrusting : 75 : 2 = 37,50

Totaal : fr. 31.289,55

Overwegende dat, om de redenen hierboven aangehaald, de begrafeniskosten op beklagde niet mogen verhaald worden;

Overwegende dat het bewijs niet geleverd werd is dat eene grootere schade geleden werd;

Om die redenen :

Gelet op de hierna gemelde bepalingen, door den Voorzitter van de Kamer, op deze terechtzitting aangeduid : 418.419,85 Strafwetboek; 1 wet van 27 December 1928 ; 194 wetboek rechtspleging in strafzaken, alsook art. 1382 B. W.

Het Hof :

Verklaart het Openbaar Ministerie alsmede de burgerlijke partijen ontvankelijk in het door hen ingestelde beroep;

Verklaart dat de zaak zich in staat van wijzen bevindt ten opzichte van al de partijen, en alle verdere besluiten als ongegrond afwijzende;

Vernietigt het beroepen vonnis, en opnieuw rechtdoende;

Verklaart, met eenparige stemmen, beklagde schuldig aan (zonder belang) ;

Veroordeelt beklagde Buckens om, tot vergoeding van kosten, schaden en interesten, te betalen: aan Clothildis Toeis, weduwe Alfons De Rycke, handelende in eigen naam, eene som groot 32.127,25 fr. ;

En aan dezelfde eischeres, handelende als wettelijke voogdes van hare minderjarige dochter, eene som groot 13.542,65 fr. ; beide sommen met de gerechtelijke interesten van af 22 Maart 1935;

Ontzegt het meer gevorderde;

Verklaart ontvankelijk de eischen ingesteld door den Belgischen Staat en door de Pensioenkas voor Weduwen en Weezen van Rijkswachtpersoneel, in wier plaats de Belgische Staat thans optreedt;

Veroordeelt beklagde om, tot vergoeding van kosten, schade en interesten, te betalen aan den Belgischen Staat eene som groot 31.289,55 fr. met de gerechtelijke interesten van af 20 November 1934 ;

Verwijst beklagde daarenboven in de op de burgerlijke eischen, in beide instantiën gevallen gerechtskosten, later te taxeren;

Ontzegt het meer gevorderde.

Nr 31.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

11e Kamer bis. — 9 Juli 1936.

Voorzitter : M. Stellfeld.

Rechters : MM. Van Mieghem en Schilling.

Pleiters : Mrs Jules Franck en L. Swennen.

ONGEVAL. — VERGOEDING. — EISCH TOT SCHADELOOSSTELLING. — UITBETALING VAN VROEGTIJDIG PENSIOEN. — ONMIDDELLIJKE UITKEERING VAN EEN KAPITAAL.

I. Door het uitbetalen van het volle loon en van een pensioen aan het slachtoffer van een ongeval gedurende den tijd der werkonbekwaamheid heeft de Stad Antwerpen als doel haar bedienden te beschermen tegen zekere risico's door hen gedurende hun dienst bij haar opgelopen met het inzicht hen een zekere

stabiliteit in hun maatschappelijken toestand te verschaffen;

II. Het kan niet het inzicht der partijen zijn geweest uit de verwezenlijking van het risico winst te trekken; zoodat het slachtoffer niet het recht heeft twee maal betaling te vorderen : eenmaal van den dader van het ongeval en een maal van zijn patroon.

III. De kortingen op het loon door de Stad Antwerpen gedaan mogen niet gelijkgesteld worden met de betaling van premies in een verzekeringsovereenkomst, daar ze in feite een onrechtstreeksche loonsvermindering uitmaken en er geen causaal verband bestaat tusschen het bedrag der kortingen en het bedrag van het pensioen.

IV. De rechthebbende op een pensioen kan een gebeurlijk eigendomsrecht in zijnen hoofde op de door hem betaalde kortingen alleen doen gelden in de gevallen waar het stelsel der individueele capitalisatie wordt toegepast.

V. De Stad Antwerpen heeft een vordering tegen den dader van het ongeval in terugbetaling der door haar aan haar bediende betaalde sommen met in acht-neming van den graad van werkonbekwaamheid.

VI. Een vergoeding van 20.000 fr. voor pijn en smart is een billijke vergoeding in acht genomen dat het slachtoffer alhoewel pensioen genietend, zijn vaste betrekking verloren heeft; dit bedrag dient met 10 % verhoogd te worden ten gevolge der prijsstijging door de 2e devaluatie veroorzaakt.

VII. Een vroegtijdige op pensioenstelling op basis eener werkonbekwaamheid van 100 % gesteund op de onmogelijkheid voor de Stad Antwerpen om haar bediende in haar diensten te handhaven mag niet ten nadeele van den dader strekken wanneer de werkelijke graad der werkonbekwaamheid slechts 20 % bedraagt.

VIII. De onmiddellijke uitkeering van het kapitaal dient niet verminderd te worden daar dit geen voordeel is in crisistijden.

Vermeiren en Stad Antwerpen t/
De Wachter en N. V. Cory Bowring.

Gezien de inleidende dagvaarding van 7 Januari 1932, geregistreerd;

Gezien het tusschenvonnis dezer Rechtbank dd. 17 October 1933, geregistreerd;

Gezien het deskundig verslag opgesteld door Dr Van Deuren, geboekt den 27 April 1935;

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;

Overwegende dat de eisch van Vermeiren strekt tot het zien verwijzen van eerste en tweede gedaagde, tot zekere vergoedingen ten gevolge van een verkeersongeval, waarvan hij op 27 Mei 1929 het slachtoffer werd en dat volgens hem toe te schrijven was aan de fout en onachtzaamheid van eerste gedaagde, die in dienst stond van tweede gedaagde;

Dat de eisch van aanlegster, Stad Antwerpen, strekt tot de schadeloosstelling voor het uitkeeren door haar van loon zonder tegensprestatie en van een vroegtijdig pensioen;

Dat door vonnis van 17 October 1933 na samenvoeging der twee zaken, de tweede kamer voor recht zegde dat de verantwoordelijkheid van het ongeval te wijten is voor $\frac{2}{3}$ aan verweerder De Wachter, dat $\frac{1}{3}$ ten laste van het slachtoffer blijft, en alvorens verder recht te doen, een deskundig onderzoek beval, om de gezondheidstoestand van Vermeiren te onder-

zoeken en beschrijven, dat tengevolge dezer beslissing der Rechtbank, verslag door den heer wetsdokter I. Van Deuren werd opgesteld waarvan het besluit als volgt luidt :

« Les sequelles présentées par Vermeiren sont définitives, en entraînant une invalidité permanente partielle que nous évaluons à 20 %, cette invalidité partielle est due à l'accident survenu le 27 mai 1929. Nous estimons que Vermeiren n'est plus en état de faire du service comme agent de police, mais qu'il est capable d'être employé comme surveillant planton, messenger ou toute autre occupation analogue, ne nécessitant pas d'efforts manuels. »

Ontvankelijkheid van den eisch :

Overwegende dat verweerders gewag maken van eene transactie tusschen aanlegger Vermeiren eenerzijds en de verzekeringsmaatschappij Caledonian Insurance Cy, anderzijds, gesloten dewelke volgens hunne bewering op eene bepaalde en afdoende wijze de rechten van aanlegger zou geregeld hebben;

Overwegende dat deze transactie tot de betaling strekte van fr. 2.045,60, zijnde de kosten van een nieuw rijwiel, een nieuw uniform, een nieuw uurwerk en de geneeskundige kosten, betaling welke op 29 Juni 1929 gedaan werd, dat Vermeiren in de kwitantie voorbehoud maakte voor wat betreft de schade voortspruitende uit zijne werkonbekwaamheid;

Overwegende dat de Rechtbank van meening is dat Vermeiren in die omstandigheden het inzicht niet had afstand van zijne rechten op schadeloosstelling voor de werkonbekwaamheid te doen, dat zulks trouwens zelfs niet te veronderstellen is aangezien de verzekeringsmaatschappij die schade veroorzaakt door de werkonbekwaamheid niet had vergoed, dat de eisch dus wel ontvankelijk is;

Overwegende dat aanlegger Vermeiren na voorafgaandelijk opgemerkt te hebben dat de Stad Antwerpen, hem het volle loon betaald heeft, vanaf den dag van het ongeval, zijnde den 27 Mei 1929 tot op den 30 Juni, betaling vraagt der volgende sommen :

1° Volle loon van 30 Juni 1930 tot 1 Januari 1931, hetzij 13.200 fr. (6 maanden aan 2.200 fr. per maand);

2° pensioen, op basis van werkkrachtvermindering van 20 % fr. 82.219,50 + 30 % voor de devaluatie van den frank = fr. 106.882,65;

3° pijn en smarten en geneeskundige zorgen fr. 10.000, sommen waarvan $\frac{2}{3}$ door verweerders moet betaald worden, hetzij te samen fr. 93.452 fr.;

Overwegende dat aanlegster Stad Antwerpen de door haar geleden schade op de volgende sommen begroot :

1° Volle loon aan Vermeiren uitbetaald vanaf 27 Mei 1929 tot 30 Juni 1930 fr. 28.326,89;

2° jaarlijksch pensioen vanaf fr. 7023 op basis van 100 % werkonbekwaamheid vanaf 1 Juli 1930 door de Stad uit te betalen ingevolge het reglement op de gemeentelijke pensioenkas fr. 105.502,91, gezamenlijk bedrag fr. 133.829,80.

Ten aanzien der door het slachtoffer geleden schade :

Overwegende dat zekere sommen, zijnde het volle loon gedurende de onbekwaamheid en het pensioen aan het slachtoffer door de Stad Antwerpen werden

uitgekeerd, dat het inzicht met hetwelk bedoelde betalingen werden gedaan dient nagegaan alsook tot wiens voordeel ze strekken, en welken invloed ze uitoefenen op de vorderingen tegen den dader van het ongeval ingesteld;

Overwegende dat de Stad bij middel dezer betalingen als doel heeft haar bedienden tegen zekere risico's, door hen gedurende hunnen dienst bij haar opgelopen, te beschermen, met het inzicht om hen zodoende eene zekere stabiliteit in hunnen maatschappelijken toestand te verschaffen (Doby : Le recours des Administrations Publiques contre les tiers responsables d'accidents survenus à leur agents, Sirey 1931, pages 133, 136, etc.);

Dat het nochtans nooit in het inzicht der partijen Stad en bediende, kon gelegen hebben aan den bediende toe te laten, een winst uit de verwezenlijking van het risico te trekken, derhalve dat hieruit volgt dat de bediende het recht niet heeft tweemaal betaling der door hem geleden schade te vorderen, eenmaal van den dader van het ongeval en eenmaal van de Stad, maar dat integendeel de door de Stad aan hem betaalde sommen dienen afgetrokken te worden van de door hem van den dader rechtstreeks te vorderen sommen;

Dat voorts in soortgelijke gevallen zooals deze de door de Stad gedane kortingen op het loon niet mogen gelijkgesteld worden met de betaling van premies in een verzekeringscontract, daar ze in feite onrechtstreeksche loonsvermindering uitmaken, en er geen clausaal verband tusschen het bedrag der kortingen en het bedrag van het pensioen bestaat;

Dat overigens de gerechtigde van een pensioen in die gevallen alleen waar het stelsel der individueele capitalisatie werd toegepast, hetgeen niet blijkt het geval te zijn ten deze — een gebeurlijk eigendomsrecht in eigen hoofde, op de door hem betaalde kortingen zou kunnen inbrengen;

Overwegende dat aan de hand dezer beschouwingen dient beslist te worden dat de bediende een vordering heeft tegen den dader van het ongeval tot het bedrag der schade door de Stad aan hem niet betaald en dat de Stad insgelijks vordering heeft tegen den dader in terugbetaling der door haar aan haren bediende betaalde sommen, met inachtneming van de door den deskundige vastgestelden graad van onbekwaamheid;

Overwegende dat diensvolgens de aan het slachtoffer toekomstige bedragen als volgt dienen berekend te worden :

1° Onbekwaamheid tot op den dag van de op pensioenstelling;

Overwegende dat deze post door de Stad aan Vermeiren werd betaald, dat hij overigens door hem niet wordt gevorderd;

2° Loon van 30 Juni 1930 tot 1 Januari 1931;

Overwegende dat het pensioen vanaf 30 Juni 1930 loopt derwijze dat deze post niet dient toegewezen te worden;

3° Pensioen;

Overwegende dat de Stad eene rente van 7023 fr. per jaar aan het slachtoffer betaalt dat deze rente ongeveer het dubbel is der rente welke de dader van het ongeval Vermeiren zou moeten betalen (jaar-

lijksch loon 24.600 fr., graad van onbekwaamheid 20 %, rente $24.600 \times 20 \% \times \frac{2}{3} = 3.280$ fr.);

Dat dientengevolge het pensioen door de Stad betaald een volledige vergoeding is derwijze dat Vermeiren geen vordering tegen den dader voor dezen post heeft;

4°) Pijnen en smarten en geneeskundige zorgen;

Overwegende dat de gevraagde som, beloopende op 10.000 fr. billijk is, in acht genomen het feit dat het slachtoffer, hoewel een pensioen genietende, zijn vaste betrekking heeft verloren en zich voorzeker in een slechteren toestand dan vóór het ongeval bevindt dat dit toegewezen bedrag met 10 % zal worden verhoogd, ten gevolge der prijsstijging door de 2e devaluatie veroorzaakt hetzij $10.000 \times \frac{2}{3} + 10 \% = \text{fr. } 7.333,35$;

Ten aanzien der door de Stad geleden schade :

Overwegende dat de schade door de Stad geleden als onbetwistbaar voorkomt, daar de Stad toch aan haren bediende, van wiens diensten zij beroofd is, zijn salaris en vervolgens zijn pensioen zonder tegenprestatie uitbetaald heeft;

Dat zelfs indien de afwezigheid van eenen bediende niet noodzakelijkerwijze als onmiddellijk gevolg, de aanwerving van een nieuwen bediende heeft, het toch niet te loochenen is dat eene Administratie schade lijdt uit het feit dat alle afwezigheid vermeerdering van het door de andere bedienden te verrichten werk medebrengt, met de verwarring of ten minste stoornis in de diensten, dat waar eene Administratie het goed vindt om met het doel de moeilijkheden die door de meermaals voorkomende afwezigheden ontstaan te verlijden, een zeker getal boventallige en bestendige bedienden ten haren dienst te hebben, deze preventieve maatregel toch niet werd aangenomen ten voordeele van dengenen die afwezigheid van den bedienden veroorzaakt en tenslotte toch ten nadeele van de kas der Administratie is;

Overwegende dat ter beraming der aan de Stad uit dien hoofde toekomstige sommen, als basis billijk kan genomen worden, het salaris en het pensioen aan het slachtoffer betaald met inachtneming van den graad van onbekwaamheid door deskundigen vastgesteld;

1°) Volle loon vanaf 27 Mei 1929, den dag van het ongeval, tot op den 30 Juni 1930 betaald;

Overwegende dat, alhoewel de deskundige Dr Van Deuren, geen woord rept over den duur der tijdelijke volledige onbekwaamheid, het niettemin billijk voorkomt aan de Stad, het door haar betaalde bedrag toe te wijzen. Dat inderdaad zelfs indien die volledige tijdelijke onbekwaamheid niet gedurende geheel de periode van betaling van het volle loon zou geduurd hebben, het nochtans uit het deskundig verslag blijkt dat het slachtoffer definitief ongeschikt is zijnen gewonen dienst als politieagent waar te nemen, dat het in die omstandigheden, goed te begrijpen is dat de Stad niet onmiddellijk een beslissing heeft kunnen nemen door dewelke zij Vermeiren aan een anderen Stadsdienst zou hechten of hem op pensioen te stellen, dat inderdaad een zekere tijd noodig was om zich rekenschap te kunnen geven of Vermeiren tengevolge van het door hem opgelopen lichamelijk

letsel niet meer in staat zou zijn, zijnen dienst als politieagent waar te nemen, dat dientengevolge het bedrag van $26.326,89 \times \frac{2}{3}$ door de Stad aan Vermeiren betaald haar dient toegewezen te worden;

2°) Schade door de Stad opgelopen tengevolge der vroegtijdige oppensioenstelling van Vermeiren;

Overwegende dat de Stad op basis der door haar geachte onmogelijkheid Vermeiren in gelijk welken harer diensten te handhaven, Vermeiren op pensioen gesteld met betaling van het hem toegekende pensioen berekend op basis van eene werkonbekwaamheid van 100 %;

Dat deze beslissing der Stad hoe gepast en gerechtvaardigd zij ook moge wezen, den dader van het ongeval toch niet ten nadeele mag strekken daar hij alleen aansprakelijk is voor den werkelijken graad van onbekwaamheid in casu 20 %;

Overwegende dientengevolge dat het noodig is die som te berekenen op dewelke het slachtoffer recht zou gehad hebben indien het niet schadeloos gesteld ware geweest door de Stad om het bedrag van den eisch der Stad tegenover den dader van het ongeval te bepalen;

Dat dit bedrag dus als volgt moet berekend worden :

Jaarlijksch loon van Vermeiren 24.600 fr.;

Datum van geboorte 8 Mei 1892;

Ouderdom op 1 Januari 1930, datum van op pensioenstelling 38, vermoedelijke levensduur van 28, 12 jaar (Table Française 1908, 1913, Rev. Gen. ass., et resp. 1934, n° 1401) vermenigvuldiger 5 % 14.898.127;

Kapitaal $24.600 \times 20 \% \times \frac{2}{3} \times 14.898.127 = 47.674,60$ frank;

Overwegende dat dit bedrag niet dient verminderd te worden met 10 % daar in deze crisistijden de onmiddellijke uitkeering van een kapitaal geen voordeel is, dat het bedrag ook niet dient verhoogd te worden tengevolge van de tweede devaluatie daar de loonen sinds 1929, jaar van het ongeval, niet gestegen zijn;

Overwegende dat de Stad recht heeft het bedrag van 47.674,80 fr. van verweerders terug te vorderen, dat het overschrijdende bedrag door haar aan het slachtoffer betaald, eene som uitmaakt die de objectieve schade door het ongeval veroorzaakt te boven gaat, gegrond zijnde op de beslissing een pensioen van 100 % te betalen in plaats van 20 %.

Om deze redenen;

De Rechtbank;

Na er over beraadslaagd te hebben;

Alle verdere of tegenstrijdige conclusiën verwerpende;

Zegt dat eischen onder Nos 45660 en 45662 ingeleid ontvankelijk en gegrond zijn en er op rechtdoende;

Veroordeelt eerste verweerder ten persoonlijken titel en den tweeden verweerder als burgerlijk verantwoordelijk, aan aanlegger Vermeiren de som van fr. 7.333,35 met de vergelden intresten van 5 % vanaf den datum van het ongeval, den 27 Mei 1929 tot op 27 April 1932, dag van de inleidende dagvaar- $23.326,89 \times \frac{2}{3} = 17.551,26$ fr. + 47.674,60 fr. =

ding en aanlegster Stad Antwerpen, de sommen van 65.225,86 fr. met de rechterlijke intresten en de kosten.

Nr 32.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL

10e Kamer. — 14 Juli 1936.

Voorzitter : M. F. Watteau.

Referendaris : M. L. Lonnevillie.

Pleiters : Mrs Kirkpatrick en Leroi.

BEVRACHTING. — CHARTER PARTY NAAR DE BEWOORDINGEN DERWELKE ALLE RECHTEN EN BELASTINGEN OP DE LADING TER ONTSCHEPINGSHAVEN DOOR DEN IN ONTVANGSTNEMER EN ALLE LASTEN BETREFFENDE HET SCHIP DOOR DE REEDERIJ GEDRAGEN WORDEN.

I. ART. 75 EN 76 VAN HET POLITIE EN SCHEEPVAARTREGLEMENT VOOR DE VAART VAN BRUSSEL NAAR DEN RUPEL. — LANDINGSRECHT. — OP HET VAARTUIG GEHEVEN TEN LASTE DER REEDERIJ.

II. SCHIP TER BESTEMMING VAN EEN BINNENLANDSCHE HAVEN AAN BOORD NEMEN VAN EEN TOLBEAMBTE. — KOSTEN TEN LASTE DER REEDERIJ.

III. GEBREK AAN TOLKANTOOR TER BESTEMMINGSOORD. — REISKOSTEN VAN TOLBEAMBTE. — TEN LASTE VAN DEN INONTVANGSTNEMER.

Het landingsrecht geheven bij toepassing der art. 75 en 76 van het Koninklijk Besluit van 25 Maart 1924, houdende het Politie- en Scheepvaartreglement voor de Vaart van Brussel naar den Rupel, treft het vaartuig. Wanneer naar de bewoordingen der charter party alle rechten en belastingen op de lading ter ontschepingshaven door den in ontvangstnemer en alle lasten betreffende het schip door de rederij gedragen worden, blijft dit landingsrecht ten laste der rederij; evenals de onkosten veroorzaakt door het aan boord nemen van een tolbeambte, als het schip ter bestemming van een binnenlandsche haven bevracht is.

Reiskosten van tolbeambte verschuldigd om reden dat er geen tolkantoor ter bestemmingsoord bestaat, moeten beschouwd worden als onkosten van inklaring en bezwaren de goederen.

Pelton Steamship Co Ltd. /t Cokeries du Brabant.

Gezien geboekte en overeenkomstig artikel 4 der wet van 15 Juni 1935 in de Nederlandsche taal opgesteld dagvaarding d.d. 13 November 1935;

Aangezien aanlegster's stoomschip «Largo» op 14 Juni 1935 bevracht werd ten einde een volle lading kolen van Dunston Staiths naar Grimberghen (Verbrande Brug) te vervoeren;

Dat de eisch tot doel heeft de vergoeding te bekomen der sommen van 432 frank 66 en 629 frank 80 die aanlegster te dezer gelegenheid wegens landingsrechten en bewakingstaksen betaald heeft, deze aan het Tolwezen, gene aan de Naamlooze Vennootschap der Vaart- en Haveninrichtingen van Brussel;

Aangezien aanlegster niet betwist dat de wettelijke bepalingen haar eenige schuldenares dezer rechten en taksen stellen, maar beweert dat deze ten

slotte ten laste van verweerster vallen daar naar de bewoordingen der charter party alle rechten en belastingen op de lading voor rekening van den bevrachter zijn ter inschepingshaven en voor deze van den in-ontvangst-nemer ter ontschepingshaven, en gewone stuwage, havengeld, loodsgeld, scheepsloon en andere lasten betreffende het schip door de rederij gedragen worden;

Aangezien er dientengevolge enkel dient onderzocht te worden of de kwestieuze rechten en taksen het schip of de vracht treffen.

Wat de landingsrechten aangaat :

Aangezien die rechten geheven werden bij toepassing van artikel 76 van het Politie en Scheepvaartreglement voor de vaart van Brussel naar den Rupel;

Aangezien naar aanlegsters bewering het landingsrecht voorzien bij artikelen 75 en 76 van dit reglement de vracht belast, zooals blijkt uit de bewoordingen van artikel 75, waarmede artikel 76 in verband dient gesteld te worden;

Aangezien bedoelde artikelen zooals volgt opgesteld zijn :

Art. 75. — Er wordt een «landingsrecht» geheven dat veranderlijk is volgens de plaatsen van lading en lossing der goederen. Dit recht, verschuldigd voor de goederen die moeten gelost, zoowel als voor diegene die moeten geladen worden, is als volgt vastgesteld :

Voor de Binnenlandsche scheepsvaart :

a) 18 centiemen per ton van 1000 Kilogrammen langsheen de oevers niet voorzien van kaaimuren, recht gevende tot het verblijven der goederen op de oevers gedurende drie werkdagen;

Hetzelfde recht is verschuldigd voor het overladen dat in de dokken of in de vaart geschiedt, zonder van de oevers gebruik te maken;

Het landingsrecht aan de oevers voorzien van inrichtingen zooals brugjes, kaaimuren, enz., door de oeverbewoners opgericht, wordt op denzelfden voet berekend ;

b) 30 centiemen per ton van 1000 Kilogrammen langsheen onoverdekte kaaien in de dokken ofwel langsheen de oevers voorzien van muren door de Maatschappij opgericht en rechtgevende tot het verblijven der goederen op de kaaien gedurende drie werkdagen;

c) 45 centiemen per ton voor 1000 Kilogrammen voor de afdaken recht gevende tot het verblijven der goederen onder de afdaken gedurende vier werkdagen ;

Art. 76. — Voor de Zeevaart.

a) 27 centiemen per ton Moorsom voor landing langsheen de oevers niet voorzien van muren en rechtgevende tot het verblijven der goederen op de oevers gedurende drie werkdagen;

Hetzelfde recht is verschuldigd voor het ontschepen dat in de dokken of in de vaart geschiedt zonder van de oevers gebruik te maken;

Het landingsrecht aan de oevers voorzien van inrichtingen zooals brugjes, kaaimuren, enz., door de oeverbewoners opgericht, wordt op denzelfden voet berekend ;

b) 45 centiemen per ton Moorsom voor landing langsheen onoverdekte kaaien of wel langsheen de

oeveren voorzien van muren door de Maatschappij opgericht en rechtgevende tot het verblijven der goederen op de kaaien gedurende drie werkdagen;

c) 75 centiemen per ton Moorsom voor landing voor de afdaken en rechtgevende tot het verblijven der goederen onder de afdaken gedurende vier werkdagen.

Aangezien het opstellen dezer artikelen veel te wenschen laat; dat hetzelfde geldt voor den Franschen tekst;

Maar dat bedoeld landingsrecht ongetwijfeld geheven wordt tergelegenheid van lading of lossing van goederen waarmede de overschepping gelijkgesteld wordt en volgens de plaats waar deze geschiedt;

Aangezien hieruit nochtans niet spruit dat het de goederen treft;

Dat men het gebruiken van de vaart en zijne afhankelijkheden ter gelegenheid van het laden of lossen der goederen zoowel ten opzichte van het vaartuig als van de geladen of geloste goederen kan beschouwen;

Dat de aard van het recht enkel afhangt van hetgeen het reglement belast;

Aangezien uit de bewoordingen van artikel 76 klaarblijkelijk voortvloeit dat, wat aangaat de zeevaart, het landingsrecht het schip treft;

Dat het inderdaad berekend wordt op ton Moorsom, 't is te zeggen op het inhoudsvermogen van het schip, zonder rekening te houden met de wezenlijke vracht, zoodat, moest men aanlegsters stelsel aannemen, een zelfde hoeveelheid waren min of meer belast zou zijn naarmate van het inhoudsvermogen van het schip;

Dat, indien men waren wil treffen er hoegenaamd geen redenen bestaan om gebruik te maken van dusdanige maat die in het algemeen dient tot het berekenen der op de schepen te heffen rechten;

Dat de woorden «voor landing» herhaaldelijk gebruikt worden bij het vaststellen van het bedrag der belasting;

Aangezien bovendien luidens artikel 82 de reederijen die over afdak beschikken van het landingsrecht ontlast zijn, wat aangaat de aanlanding vóór het afdak;

Dat men onbetwistbaar het schip wil ontlasten;

Dat indien het landingsrecht niet uitsluitelijk geheven was met het oog op de plaats waar het schip aanlandt en uit hoofde der diensten die aan hetzelfde bewezen zijn, men niet zou begrijpen waarom het recht verschuldigd is als het schip elders dan vóór het afdak van zijn reederij aanlegt om te lossen of te laden;

Aangezien aanlegster terecht opwerpt dat men niet zou verstaan waarom een zelfde belasting het schip zou treffen in zake van zeevaart en de waren in zake van binnenlandsche scheepvaart;

Dat het gezond verstand, zooals de wijze waarop artikelen 75 en 76 opgesteld zijn, daartegen opkomen;

Maar aangezien aanlegster tevergeefs staande houdt dat het landingsrecht op de vracht geheven wordt in zake van binnenlandsche scheepvaart;

Dat het kwestieus recht bij artikel 75 zooals volgt bepaald is :

« Er wordt een landingsrecht geheven dat veranderlijk is volgens de plaatsen van lading en lossing der goederen » ;

Dat de woorden « verschuldigd voor de goederen die moeten gelost zoowel als voor diegene die moeten geladen worden », slechts op ondergeschikte wijze voorkomen ten einde het recht tweemaal verschuldigd te stellen in geval van lossen van goederen gevolgd door laden van andere;

Dat indien men de goederen had willen belasten, er niets gemakkelijker was dan te zeggen: « Er wordt op de geladen en geloste goederen een recht geheven dat veranderlijk is volgens de plaatsen van lading of lossing » ;

Dat er op te merken valt dat de ton Moorsom van geen gebruik is in zake van binnenlandsche scheepvaart;

Aangezien bovendien het landingsrecht niet verschuldigd is voor de vaartuigen welke goederen vervoeren voorkomende of ter bestemming van den Reinigheidsdienst, van de Gazfabriek en van de Electriciteitsfabriek der Stad Brussel artikel 77 dat het woord «vaartuig» geldt voor alle schepen, schuiten, booten, enz., die op zee, rivieren of vaarten gebezigd worden; (artikel 124);

Dat hieruit blijkt dat het landingsrecht het vaartuig treft in zake van binnenlandsche scheepvaart, evenals in zake van zeevaart;

Dat men tevergeefs zou opwerpen dat men de diensten der Stad Brussel heeft willen begunstigen, dat de ontheffing die aan de vaartuigen toegestaan is deze diensten ten slotte bevoordeelt;

Aangezien overigens het betalen der belasting recht geeft tot het verblijven der goederen op de oevers, op de kaaien of onder de afdaken, gedurende drie of vier dagen;

Dat men moet aannemen dat indien het vastgesteld is op een bedrag « rechtgevende tot het verblijven der goederen » het landingsrecht niet geheven wordt met het oog op dit verblijven;

Aangezien uit wat voorgaat spruit dat het kwestieus landingsrecht het vaartuig treft;

Dat aanlegster dientengevolge geen aanspraak kan maken op de vergoeding der som van 423 fr. 66;

Wat aangaat de taksen die aanlegster aan het Tolwezen betaald heeft;

Aangezien het schip die goederen invoert ter bestemming van een binnenlandsche haven verplicht is een tolbeambte aan boord te nemen totdat het ter bestemmingsoord aankomt;

Dat de taks die uit dien hoofde geheven werd ongetwijfeld dient gerangschikt te worden onder de lasten welke bij de Charter pary aan de reederij opgelegd zijn;

Dat die onkosten noodzakelijk waren om het schip toe te laten zijn bestemming te bereiken;

Aangezien de eisch gegrond is wat aangaat de andere taksen welke 379 frank 80 belopen;

Dat het hier gaat over taksen die geheven werden ter gelegenheid van het lossen der waren te Grimbergen (verbrande Brug), waar er geen tolkantoor bestaat;

Dat zij als onkosten van inklaring dienen be-

schouwd te worden en bijgevolg de goederen bezwaren;

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle verdere of tegenstrijdige beslitselen afwijzende zegt dat het landingsrecht geheven bij toepassing der artikelen 75 en 76 van het Koninklijk Besluit van 25 Maart 1924, houdende het Politie- en Scheepvaartreglement voor de vaart van Brussel naar den Rupel, het vaartuig treft en luidens de Charter party ten laste van aanlegster valt;

Veroordeelt verweerster tot betaling van 379 fr. 80, bedrag van uitgekeerde taksen, veroordeelt bovendien verweerster tot de gerechtelijke intresten en tot de kosten des gedings;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar niettegenstaande beroep en zonder borgstelling.

Wijst het overige van den eisch af.

Nr 33.

VREDEGERECHT TE BRUGGE
3de Kanton

5 Augustus 1936.

Vrederechter : M. R. Declerck.

Pleiters : Mrs Heilbert (Brussel) en Sabbe (Brugge).

**STEDELIJKE WEGENIS : « PADEN » IN DE VILLE-
GIATUURSTEDEN. — DOORGANG MET AUTOS.**

De « Paden » in de kuststeden zijn niet onderworpen aan het volledig regiem van de stedelijke wegenis. De aangelanden zijn, onder meer, niet gerechtigd er uitweg over te nemen voor autos wanneer dit door de administratieve overheid verboden werd.

Wanneer hun koopakt bepaalde dat zij geen andere toegang konden krijgen dan de voetgangerspaden, dan kunnen zij de administratieve beslissing ook niet aanvechten op grond van benadeeling (in feite geweest).

Van de Ven t/ Gemeente Knokke.

Aangezien eischer eigenaar is van een villa genaamd «Zandje» gelegen te Knokke-Zoute, ingeschreven ten kadaster onder sectie A Nr 272 n/28 272 0/28 en gedeelte van 272 m/28;

Aangezien dit goed gelegen is tusschen twee paden genaamd «Iersch pad» en «Scotch Pad»; dat deze nagenoeg gelijklopende paden uitgeven eenerzijds op de Dennendreef, anderzijds op de Gallische Weg, welke beide toegankelijk zijn voor alle voertuigen;

Aangezien verweerster welke eigenares is van het Iersch en Scotch Pad aan eischer het recht ontzegt zich te bedienen van deze paden om met zijn autovoertuig zijn eigendom te bereiken;

Aangezien de vordering er toe strekt voor recht te hooren zeggen dat eischer vrijelijk met zijn auto door het Iersche en het Schotsche Pad zal mogen rijden om zijn eigendom «Villa Zandje» te bereiken en dat het ten onrechte is dat verweerster hem dit tot heden belet heeft dan wanneer hij aanpalende eigenaar is van dit gedeelte der wegenis;

Aangezien de vordering verder de veroordeeling

beoogt van verweerster tot de betaling eener som van 3.000 frank voor geleden schade en in bijvoegelijke orde de veroordeeling van verweerster tot het leveren aan eischer van een wettelijken doorweg met zijn auto door het Iersch en het Schotsch Pad teneinde den eigendom van eischer uit den toestand te zien treden van ingesloten erf waarin het zich thans bevindt;

Over de ontvankelijkheid :

Aangezien verweerster opwerpt dat, ingevolge het beginsel van de scheiding der machten, de rechterlijk macht niet bevoegd is om eene bestuurlijke daad — namelijk de beslissing van de gemeente Knokke — betreffende de richtlijn, de ligging of het gebruik van een weg te veroordeelen;

Aangezien de rechtbank wel bevoegd kan zijn om te beoordeelen indien er tekort gedaan is aan een burgerlijk recht; dat eischer is casu zich erop beroept dat hij gehinderd is in zijn recht van toegang tot de openbare wegenis dat hij als aanpalende eigenaar bezit jure civitatis;

Aangezien de rechtspraak ten overvloede aan de rechtbanken macht toekent om in dergelijke gevallen geldig uit te spreken;

Over den grond der zaak :

Aangezien de Paden in kwestie bij beslissing van 17 November 1921, van den Gemeenteraad van Knokke werden overgenomen van de «Compagnie Immobilière du Zoute» met het beding dat «de Paden uitsluitend zouden toegankelijk zijn voor voetgangers en dat eene wijziging aan dezen toestand slechts zou intreden mits goedkeuring van voormelde Compagnie»; dat deze maatregel werd aangevuld door een besluit van denzelfden Gemeenteraad in datum van 16 Maart 1934 waarbij bepaald werd dat gerij met velos op deze paden alleen geschikt voor voetgangers, verboden zou zijn na 10 uur 's morgens.

Aangezien eischer er zich ten onrechte op beroept dat het recht van toegang een absoluut recht is zich uitstrekkend tot alle vervoermiddelen even absoluut als het recht van uitzicht en de gerechtigheden van een eigendom;

Aangezien er inderdaad moet rekening van gehouden worden dat de verscheidene soorten van wegenissen welke in ons land bestaan elk aan een bijzonder regie onderworpen zijn zoodat de aanpalende eigenaars over meerdere of mindere rechten beschikken naarvolgens den aard der wegenis waarop hun eigendom uitgeeft;

Aangezien de Paden welke in het villegiatuur-oord Zoute zijn aangelegd niet kunnen beschouwd worden als totaal gelijkgesteld met de stedelijke wegenis al behooren ze tot de openbare wegenis van de gemeente; dat er dient nota genomen te worden van hunne bijzondere bestemming die hun meer het karakter geeft van rust- spel- en wandelgangen dan van normale verkeerswegen; dat deze paden trouwens door hunne betrekkelijke smalheid niet geschikt zijn voor voertuigen van de breedte van een auto; dat ze in tegenstelling met de bewerkingen van eischer geen zes meter breedte hebben en dat er daarenboven nog moet in aanmerking

genomen worden dat de aard der beplantingen het berijdbaar gedeelte sterk inkrempt;

Aangezien men hier dus staat tegenover eene quasi-stedelijke wegenis die aan de aanpalende eigenaars wel zekere rechten van toegang verleent maar enkel te voet en tot de bepaalde uren per velo; dat zulks des te meer waar is dat de paden niet in berijdbaren vorm aangelegd zijn;

Aangezien de aanpalende eigenaars niet kunnen inroepen dat zij door dezen toestand eene schade ondergaan in de economische waarde hunner eigendommen; dat deze waarde natuurlijk zou verhoogden door een recht van toegang per auto maar dat dit toegangsrecht geen deel uitmiek van hun economisch patrimonium wanneer zij hun eigendom hebben aangekocht; dat de eigenaars daarvan op de hoogte gesteld werden bij den aankoop hetgeen namelijk blijkt uit art. 13 van het verkooplastenboek van de «Compagnie Immobilière du Zoute», bepalend dat «de verkopende maatschappij ten aanzien der wegenis geen andere verbintenis aanneemt dat het bezorgen van een eenvoudigen toegangsweg tot de verkochte gronden» en erbijvoegend dat «de paden voldoende toegang bieden tot de verkochte gronden»;

Gezien de grond waarop de villa «Zandje» werd gebouwd door de «Compagnie Immobilière du Zoute» op 14 September 1927 verkocht werd aan den heer Georges de Ligne van Brussel, welke de intusschen opgetrokken villa op 30 Juli 1934 aan eischer heeft overgemaakt; dat de bepaling waarbij de aangrenzende wegenis slechts voor voetgangers toegankelijk is dateert van 17 November 1921, zoodat geen van beide aankoopers gerechtigd is staande te houden dat hij economisch geschaad

werd door een maatregel dien hij niet kon voorzien; dat de eischer het slechts aan zich zelf moet wijten indien hij niet bij voorbaat inlichtingen genomen heeft over de rechtsbepalingen waarin de wegenis aldaar onderhevig is;

Aangezien verweerster, weliswaar aan eischer het recht heeft toegekend eene garage aan te brengen op zijn eigendom maar dat zij terzelfder tijd hem kenbaar gemaakt heeft dat ze niet alleen de verbintenis niet nam de paden berijdbaar te maken maar dat het ook verstaan was dat het eischer niet toegelaten was gebruik te maken van 't Iersch en Scotch Pad om met voertuigen van welken aard, autos inbegrepen toegang te nemen tot zijn eigendom; dat de toelating om toch een garage te bouwen op het eerste zicht tegenstrijdig schijnt met deze beperkingen maar dat zulks wellicht zijn uitleg vindt in het feit dat langs zekere paden van Zoute de eigenaars der aanpalende gronden onder elkaar eene regeling getroffen hebben om op hun eigen grond een toegang voor autos aan te leggen hetgeen natuurlijk hun volle recht is;

Aangezien uit dit alles blijkt dat er geene wijziging ten zijnen nadeele ingetreden is in den toestand van aangelande van eischer zoodat er van berokkende schade geen spraak kan zijn en dat hij geen aanspraak kan maken op meerdere rechten dan het beperkt recht van toegang waarmede zijn eigendom belast is;

Aangezien de vordering derhalve niet gegrond voorkomt;

Om deze redenen, verklaren de vordering ontvankelijk maar niet gegrond, wijzen ze af en veroordeelen eischer tot de gedingskosten.

De Hervorming der Naamlooze Vennootschappen

door Mr. J. DE WEERDT.

De wet op de N. V. (1873-1886) mag gelden als een der best voorbereide wetten van verleden eeuw.

Haar tot stand komen betekende een groote overwinning van orde en tucht op vrijheid en willekeur, gezien voorheen, geen bijzondere voorschriften van kracht waren die de organisatie en de activiteit der N. V. regelden. Alleen was een toelating tot het oprichten der N. V. vanwege de Regeering vereischt. Aldus waren, bijvoorbeeld het jaarlijks bekend maken van een balans, en het vestigen van een toezicht door een college van Commissarissen niet wettelijk verplichtend.

Dit neemt niet weg dat dezelfde wet het kenteeken draagt van haar tijd, en dat een halve eeuw ervaring heeft geleerd dat hervormingen noodig zijn.

Wijzigingen werden een eerste maal doorgevoerd in 1913. De nieuwe teksten betroffen hoofdzakelijk de uitgifte van titels en het regiem der obligatiën. Tevens werden verschillende strafbepalingen in de wet opgenomen. De zoogenaamde persoonlijke vordering in verantwoordelijkheid der beheerders, die in bepaalde gevallen ten dienste stond van den actionaris, viel ten gevolge van deze wijziging weg. Veeleer toevallig dan gewild.

De na-oorlogsche periode heeft verschillende fragmentaire wijzigingen zien verwezenlijken, waarvan de bizonderste zijn het afschaffen van het meervoudig stemrecht en het beperken van het stemrecht van de winstbewijzen (K.B. 31 October 1934). Belangrijk waren de wijzigingen die betreffende bepaalde ondernemingen werden doorgevoerd: levensverzekeringen (K.B. 17 Juni 1931), vennootschappen die in zekere voorwaarden gelden kapitaliseeren (K.B. 15 Dec. 1935), en hypothecaire ondernemingen (K.B. 7 Jan. 1936); de banken werden gesplitst (K.B. 22 Aug. 1934) en onder toezicht van de revisoren gesteld die voortaan de commissarissen zullen vervangen (K.B. 9 Juli 1935). De Heer Van Zeeland, Eerste-Minister, heeft de hervorming van de N. V. in het programma der huidige Regeering opgenomen.

De evolutie van het vennootschappenrecht wordt trouwens niet enkel ten onzent waargenomen; schier in alle landen van West-Europa bestaat een strekking naar hervorming en in verschillende wetgevingen kwam zij reeds tot uiting.

In Engeland heeft de Companies Act 1929 een mijlpaal geslaan in de ontwikkeling van het vennootschappenrecht, dat hier voor de eerste maal volledig

werd gecodificeerd. Talrijke bekendmakingen van allerlei aard, o.m. betreffende de holdings, een uitgebreide bevoegdheid van de rechterlijke macht, en sterke sancties, kwamen het recht van vennoten en schuldeischers beschermen. De Companies Act heeft reeds zijn invloed laten gelden op verschillende andere wetgevingen.

In Duitsland bracht het bevel van 19 September 1931 een grondige wijziging tot stand. Thans is aldaar een sterke strooming waar te nemen om de bevoegdheid van de leiding uit te breiden en haar verantwoordelijkheid te verscherpen. (Zeitschrift. Academie für Deutsches Recht Juli-Nov. 1934. Mei-Okt. 1935.)

In Frankrijk werden in den loop van 1935 (o.m. wet 8 Augustus 1935) wijzigingen verwezenlijkt betreffende beheer, toezicht, balans en bekendmakingen.

De hervormingen worden meerendeel verwezenlijkt onder den druk van bestaande misbruiken, waartegen zij een reactie uitmaken. Een streven naar dergelijke hervormingen is negatief te noemen in zooverre het misbruiken wil voorkomen en beperken. Het zou echter verkeerd zijn van katholiek standpunt uit te meenen dat het streven naar hervorming der N. V. uitsluitend op een naspeuren van misbruiken moet gegrondvest zijn. De katholieke principes eischen meer. De N. V. moet op positieve wijze aangepast worden aan de nieuwe noodwendigheden, ten einde werkdadig bij te dragen tot het herstel van de geschokte sociale en economische verhoudingen van onze samenleving. De N. V. moet een raderwerk uitmaken van de geordende gemeenschap. Zij mag geen louter machine zijn ten dienste van ongebreideld materialisme en individualisme. Voorzeker zij zal haar eigen voorwerp moeten nastreven met alle krachten die in haar opgesloten liggen, doch dit eigen object mag zij slechts najagen in het kader van het algemeen welzijn, met de lasten en verplichtingen die haar door dit algemeen welzijn worden opgelegd.

Men heeft de banken semi-openbare instellingen geheeten. Ook de N. V. hoort in zekere mate tot het openbaar leven, in zooverre zij beroep doet op de spaargelden der massa voor het vormen van haar kapitaal of het verstrekken van haar leeningen, in zooverre zij een rol vervult in de ontwikkeling van handel en nijverheid en invloed uitoefent op de sociaal-economische toestanden. Deze invloed is ontzaglijk: vooreerst op de ondernemers zelf die de N. V. aanwenden om hun doelwit te bereiken; op de privaat-ondernemers, waartegen de N. V. dikwijls als concurrent optreedt; op de arbeiders en bedienden die van haar rechtstreeks en uitsluitend afhangen; op de beoefenaars van vrije beroepen en hogeschool-gediplomeerden die bij haar activiteit betrokken zijn; op het sociaal leven in het algemeen. De N. V. staat in het brandpunt van de moderne economie. Zij is het voornaamste apparaat, het beste technisch middel dat het recht ten dienste heeft gesteld van de ontwikkeling van het economisch leven. Dit apparaat met de geweldige resultaten die het verwekt, kan vergroeien tot een factor van desorganisatie van de gemeenschap; daarom moet het onder een verscherpt en hervormd toezicht worden gesteld dat wellicht uitgroeien kan tot een hogere organisatie.

Aan hen die meenen dat hier de toekomst van de N. V. wordt bedreigd, weze gezegd dat het algemeen welzijn de hoogste wet is — en er zou kunnen aan toegevoegd worden, dat zelfs ten opzichte van een materialistisch individualisme, niet de aanpassing, maar de verstarring van de N. V. het grootste gevaar uitmaakt.

Strijd tegen de misbruiken en aanpassing aan de maatschappelijke orde leiden tenslotte naar één en hetzelfde doel, het verwezenlijken van een juridisch apparaat dat geëigend is om de hoogste economische bedrijvigheid na te streven in het kader van het algemeen welzijn.

Het weze daarbij opgemerkt dat wij geenszins beweren dat de hierna aangeduide wijzigingen alle misbruiken zullen uitschakelen.

Daarenboven kan de N. V. op verschillende wijze georganiseerd worden; meerdere regelingen kunnen onderling even goed zijn. Wijzigingen kunnen slechts aanbevolen worden wanneer ze van belang zijn. Er kan steeds en overal gewijzigd worden. Doch het voortdurend en menigvuldig veranderen der wetgeving is op zichzelf een euvel dat met zorg moet worden ingedijkt.

Het weze ook nog opgemerkt dat wij stelselmatig de uitgifte van aandelen en obligatiën achterwege hebben gelaten. Het onderzoek daarvan kan behandeld worden bij het nagaan der hervorming der banken. (cfr. K.B. van 9 Juli 1935).

EERSTE DEEL. — HET BEHEER.

1. AANSPRAKELIJKHEID VAN DE BEHEERDERS.

Algemeen heeft de opvatting veld gewonnen dat de beheerders in de N. V. een plaats innemen welke hun in feite aan alle verantwoordelijkheid onttrekt.

A. Wie de actie in aansprakelijkheid kan inleiden.

De actie in aansprakelijkheid kan enkel en alleen ingeleid worden dank zij een beslissing van de algemeene vergadering.

Wij zijn van oordeel dat volgende oplossing kan aanbevolen worden: het recht tot inleiden der actie in aansprakelijkheid tegen beheerders (en ook commissarissen) dient voorbehouden te worden:

1° In alle gevallen (fouten van beheer inbegrepen) — aan de actionarissen die de ontlasting geweigerd hebben, op voorwaarde dat zij gezamenlijk 1/20 van het kapitaal vertegenwoordigen;

2° In geval van vrijwillige overtreding van de wet of statuten — aan ieder vennoot die de ontlasting geweigerd heeft. (1)

De verjaring dient kort te zijn.

Wanneer de algemeene vergadering ontlasting gegeven heeft, zou de actie ingeleid worden binst het jaar na deze ontlasting. De wet zou daarbij kunnen voorzien dat 1/20 der aandelen zouden geblokkeerd worden ter griffie van de rechtbank, telkens dat de vordering door een minderheid wordt ingeleid. Deze aandelen zouden een waarborg uitmaken ten voordeele van den beheerder die op tergende en smadelijke wijze door een minderheid wordt aangevallen. (2)

B. De stemming betreffende actie in aansprakelijkheid en ontlasting.

De betrokken beheerders mogen de stemmen van hun eigen aandelen in de weegschaal werpen, omdat men aanneemt dat zij ter algemeene vergadering hun stemming uitbrengen, als vennoten terwijl zij anderzijds ontlasting vragen in hun hoedanigheid van beheerders.

Deze dubbele hoedanigheid neemt nochtans niet weg dat het in feite gaat omtrent dezelfde personen en dat er ongetwijfeld tegenstrijdigheid van belangen

tusschen beheerders en vennootschap kan tot stand komen. Dank zij de pakken aandelen die de beheerders zelf bezitten, den invloed waaromtrent ze beschikken op zekere aandeelhouders die misschien ook loontrekkenden zijn van de vennootschap of met de vennootschap handelen, en ten gevolge van de afwezigheid van de massa der aandeelhouders, hebben de beheerders geen aansprakelijkheid te vreezen. De wet dient daarom te verbieden dat de vertegenwoordiger van de vennootschap (beheerder of commissaris) zou deel nemen aan de stemming, wanneer het gaat omtrent zijn ontlasting of een actie in verantwoordelijkheid tegen hem gericht. In verband hiermede kan worden aangehaald dat de Engelsche rechtspraak de inleiding der actie in verantwoordelijkheid aan een minderheid toelaat, wanneer de meerderheid verkregen wordt door aandelen van den betrokken beheerder.

II. VOORSCHOTTEN EN KREDIETEN.

Het toekennen van voorschotten en kredieten door de vennootschap aan de beheerders heeft aanleiding gegeven tot groote misbruiken.

Het K. B. van 9 Juli 1935 heeft reeds aan de bankinstellingen verboden leeningen onder welken vorm ook te verstrekken aan de beheerders, geranten of bestuurders (art. 17). Beheerders, geranten en bestuurders mogen evenmin zonder voldoende waarborg te stellen deelnemen in een emissie syndicaat opgericht door de bank, waarbij zij hun functie waarnemen. Slechts mits toestemming van de bankcommissie kan in bijzondere gevallen uitzondering gemaakt worden op het verbod. Tevens is het verstrekken van alle voordeelen aan de revisoren der bank buiten hun vaste bezoldiging door de algemeene vergadering toegekend, ten strengste uitgesloten (art. 19 par. 2). Het overtreden van dit verbod geeft aanleiding tot toepassing van straffen (art. 42 4^o en 6^o).

Dergelijke bepalingen moeten o.i. uitgebreid worden tot de N. V. in het algemeen. **Het verstrekken van leeningen en kredieten** aan beheerders en commissarissen dient verboden. Dit zoowel aan de N. V. waarbij zij hun functie waarnemen als aan de vennootschappen van dezelfde groepeerings (begrip hierna omschreven). Het feit moet tevens strafbaar worden gesteld. Wanneer de beheerder of commissaris echter handel drijft in de producten door de vennootschap voortgebracht, of met deze ten privaten titel handelsbetrekkingen onderhoudt, moet hij kunnen genieten van het gewoon crediet in dergelijke omstandigheden door de vennootschap toegestaan. Te dien einde hoeft dan een uitzondering op de verbodsbepaling voorzien te worden; het crediet zou in dit geval door den beheerraad moeten goedgekeurd worden. Merken we op dat verschillende buitenlandsche wetgevingen maatregelen hebben getroffen te dien opzichte. (3)

III. ONBEKENDE VOORDEELEN.

A. Vanwege de vennootschap zelf en vennootschappen van dezelfde groepeerings.

De beheerders en commissarissen genieten soms belangrijke voordeelen hetzij van wege de vennootschap, hetzij van vennootschappen van dezelfde groepeerings die aan de vennoten onbekend blijven.

Het totaal der sommen door beheerders en commissarissen ten welken titel en in welke hoedanigheid ook, genoten, moet vermeld worden in een bijzonder post der documenten die aan de algemeene vergade-

ring worden voorgelegd. Wij zijn van oordeel dat het bekendmaken van deze sommen in de balans niet wenschelijk is. Het is niet noodig dat deze sommen bekend worden gemaakt aan derden welke bij de innerlijke verhoudingen der vennootschap geen rechtstreeksch belang hebben. Deze verplichting dient gesanctionneerd. De som die niet wordt vermeld zou dienen beschouwd te worden als ontvreemd. Tevens dienen alle sommen en voordeelen genoten bij vennootschappen van een zelfde groepeerings aangeduid te worden.

Ook te dien opzichte hebben verschillende buitenlandsche wetgevingen den weg aangewezen. (4)

B. Van wege derden.

Sommige vertegenwoordigers van vennootschappen hebben niet geaarzeld zich persoonlijk voordeelen van wege derden te doen toekennen bij gelegenheid van het afsluiten van contracten met de vennootschap. Hier zouden gevallen kunnen aangehaald worden van beheerders die bijv. een samensmelting van een vennootschap hebben bewerkt, en dien tengevolge belangrijke persoonlijke voordeelen in verband met hun optreden verkregen hebben.

Dergelijke practijken zijn niet strafbaar. Het volstaat ze aan te halen opdat men dadelijk zou inzien dat ze strafbaar dienen gesteld. Te noteeren dat het K. B. van 9 Juli 1935 reeds dezen weg is opgegaan, waar het de revisoren strafbaar heeft gesteld die een ander voordeel dan de vaste bezoldiging, die wordt toegekend door de algemeene vergadering ontvangen (art. 42-6^o). De tekst zegt niet dat het voordeel moet worden verstrekt door de vennootschap zelf waarbij zij hun ambt uitoefenen, waaruit dient besloten dat ook het ontvangen van een voordeel vanwege derden door deze tekst gesanctionneerd wordt.

De Duitsche wetgeving voorziet zware straffen in gevallen van handelings wetens en willens ten nadeele van de vennootschap gepleegd (art. IX Bevel 19 Sept. 1931, par. 312 HGB).

IV. HANDELINGEN WAARBIJ DE BEHEERDER EEN TEGENSTRIJDIG BELANG HEEFT.

De huidige wetgeving voorziet dat de beheerders wiens belangen tegenstrijdig zijn met deze van de vennootschap, den Raad van beheer daarvan dient te verwittigen, melding ervan moet maken in het proces-verbaal en zich moet onthouden deel te nemen aan de beraadslagingen. Omtrent deze verhandelingen wordt dan in het bijzonder rekenschap gegeven op de eerstvolgende vergadering vóór alle stemming omtrent andere besluiten (art. 60). (5)

Deze regeling hoe mooi ook, heeft practisch weinig gebaat. Vaak wordt het artikel 60 vergeten. De algemeene vergadering bezit trouwens niet de eigenschappen die noodig zijn om de verhoudingen tusschen maatschappij en beheerder na te gaan, een onderzoek in te stellen en de ontwikkeling daarvan met den gewenschten ernst en discretie te volgen. Daarom zouden deze verhandelingen moeten aangeduid worden aan het toezicht. De commissarissen zouden dan na onderzoek in een afzonderlijke rubriek van hun verslag uitdrukkelijk verklaren of de verhandelingen aanleiding geven tot critiek van hunnentwege of niet. Op die wijze wordt tevens de noodzakelijke geheimhouding der handelsbetrekkingen gevrijwaard. Wij verwijzen hier naar het probleem der holding, hierna behandeld.

V. ONBEKWAAMHEDEN.

De wet dient bepaalde personen van rechtswege onbekwaam te verklaren tot het waarnemen van het ambt van beheerder. Het zijn dikwijls dezelfde personen die voor den strafrechter verschijnen. De recidieve is geen ijdel woord. Er zijn specialisten van het vak, die bij middel van allerlei vennootschappen waarvan zij de touwtjes behendig houden, zich zelf op oneerlijke wijze veroordeeld, doch de rechter kan niet verhinderen dat zij hun activiteit als beheerder hervatten.

Bepaalde veroordeelingen als deze die een ernstige inbreuk op de eerlijkheid uitmaken en vonnissen waarbij het faillissement wordt vastgesteld, zouden van rechtswege de onbekwaamheid moeten meeslepen tot het uitoefenen van het ambt van beheerder. (Vergelijk de nieuwere Fransche wetgeving en het Belgisch K. B. van 22-10-34 ten laste van bepaalde veroordeelden en gefailleerden.)

De rechtbanken zoo strafrechterlijk als burgerlijk moeten daarenboven de macht hebben, bij alle veroordeelingen die betrekking hebben op het vennootschappenrecht, de onbekwaamheid tot het waarnemen van het ambt van beheerder uit te spreken. (Vergelijk de Fransche wetgeving, decreet 8-8-35).

VI. — VERPLICHTENDE SAMENSTELLING VAN DEN BEHEERRAAD UIT WERKGEVERS EN WERKNEMERS ?

De vraag werd gesteld of de werknemers in den beheerraad moeten vertegenwoordigd worden en wel van het standpunt uit dat arbeid en kapitaal moeten samenwerken.

Deze gedachte leidt logischer wijze tot gelijkberechtiging van kapitaal en arbeid in den schoot van den beheerraad, waarvan de helft der leden door de bezitters van het kapitaal, de helft door de werknemers zouden aangeduid worden.

De principiele vraag is dan of de verkiezing van een zeker aantal leden van den beheerraad aan de werknemers, bedienden en arbeiders, moet toevertrouwd worden, ingevolge het aangeduid beginsel.

1) Verscheidene vormen van vennootschappen moeten ten dienste van de gemeenschap gesteld worden. Naast de N. V., waarvan de leiding tenslotte wordt aangeduid door de bezitters van het kapitaal, staat de vennootschap met enkele geldschieting en de vennootschap met geldschieting op aandeelen, in dewelke de leiding alleen aan arbeidende vennoten wordt toevertrouwd. De geldschieters mogen hier niet tusschen komen in de leiding, en de persoonlijkheid van den gerant is van zulk overwegend belang, dat de maatschappij ten einde komt met het overlijden van dien gerant. (Art. 114 van de wet op de handelsvennootschappen). In de samenwerkende vennootschap treden arbeid en kapitaal vaak te zamen in de leiding op. Inderdaad, geranten en beheerders worden hier verkozen door personen, die niet enkel het kapitaal verstreken, maar dikwijls ook het arbeidend bestanddeel van de maatschappij uitmaken. Aldus kan de leiding van de vennootschappen in het algemeen ofwel verkozen worden door de geldschieters, ofwel door de arbeidende vennoten, ofwel door beide. Het is niet omdat arbeid en kapitaal onontbeerlijk zijn tot de productie, dat de leiding van elke onderneming noodzakelijkerwijze aan vertegenwoordigers van geldschieters en werknemers moet toegekend worden. Het salariaat is een geoorloofde instelling, door de Pauselijke

Encyclieken erkend. Wij stellen daarbij volledigheidshalve vast, dat de meeste vooruitstrevende projecten op gebied van socialisatie niet voorzien dat de samenwerking het salariaat zou vervangen. (Lack Das Aktienrecht Sowjetrussland, Jena, 1929-30).

Het is dus onjuist te meenen, dat ter wille van de samenwerking van arbeid en kapitaal, de N. V. dient verplicht te worden leden van het personeel in den beheerraad op te nemen.

2) Hierbij weze opgemerkt, dat het beginsel — eenmaal aanvaard — niet kan bevreemdigd worden door het benoemen van een of ander lid van het personeel in den beheerraad, door de bezitters van het kapitaal vrijwillig verkozen. Wij kunnen deze oplossing, welke te Gent werd gevolgd, geen verwezenlijking noemen van het aangehaald beginsel; de aanduiding van de beheerders hangt hier trouwens uitsluitend af van de bezitters van het kapitaal. (6)

3) Wij zijn echter van oordeel, dat het mogelijk is een nieuwe type van vennootschap in te denken, in dewelke de werknemers te zamen met de vertegenwoordigers van het kapitaal de leiding zouden hebben. Deze type is trouwens in zekere mate uitgewerkt geworden in buitenlandsche wetgevingen, n.l. in Frankrijk, waar de wet van 26 April 1927 de « société anonyme à participation ouvrière » tot stand bracht. (Zie l'actionnariat ouvrier Gaffiot, Alger, 1924.) Deze type heeft echter niet beantwoord aan de verwachting. Verschillende problemen, als deze van het deelen in het verlies, van de verantwoordelijkheden, van de samenstelling van den beheerraad, zijn voorzeker ingewikkeld, doch wellicht niet onoplosbaar. Het zou belangwekkend zijn te onderzoeken hoe deze vennootschap bepaald zou moeten georganiseerd worden.

4) Het zou eveneens verkeerd zijn te meenen, dat de corporatieve organisatie der bedrijven de vertegenwoordiging van de werknemers in den beheerraad op gebiedende wijze zou opvorderen.

De N. V. zal zich moeten plooiën naar de eischen der algemeene organisatie van den Staat en handelen in de perken welke haar door de geordende samenleving worden opgelegd; zij zal beheerscht worden door het corporatief bedrijfsorganisme met zijn speciale bevoegdheden op economisch en sociaal terrein. Dit organisme, dat onvermijdelijk samengesteld zal zijn zoowel uit werkgevers als werknemers, zal de N. V. des te gemakkelijker beheerschen daar dit organisme zal geroepen zijn om de uitvoering van de wettelijke voorschriften en van de maatregelen, door het bedrijfsorganisme getroffen, na te gaan. De controle zal wellicht ook door rechtstreeksche inspectie doorgevoerd worden.

TWEEDE DEEL. — HET TOEZICHT.

Het toezicht is thans toevertrouwd aan commissarissen. Artikel 65 van de wet verstrekt hen « een onbeperkt recht van toezicht en van controle op al de handelingen van de vennootschap ». Zij hebben het recht zonder verplaatsing inzage te nemen van de boeken, de briefwisseling, de processen-verbaal, en over het algemeen van al de geschriften der vennoten (art. 65 par. 1). Zij kunnen dit toezicht uitoefenen op elk tijdstip van het jaar en op de meest volledige wijze. Het beheer is gehouden hun elk semester een staat te verstrekken die den toestand van actief en passief beknopt weergeeft (art. 65 par. 2). Inventaris,

balans, winst- en verliesrekening alsmede het verslag van de beheerders moeten zij een maand voor de algemeene vergadering bekomen. Zij mogen zich laten bijstaan door een deskundige voor het onderzoek van boeken en rekeningen der vennoten (art. 65, al. 4) op voorwaarde dat deze door de vennootschap worde aanvaard; zooniet kunnen zij een verhaal nemen bij de rechtbank.

Deze regeling kan theoretisch goed geheeten worden, doch in de praktijk is zij onvoldoende gebleken. Reeds ten tijde van de voorbereiding der eerste herziening van de wet van 1873-1886 werd vastgesteld dat de activiteit der commissarissen gering is. In de motiveering van het wetsontwerp waaruit de hervorming van 1913 is gesproten, wordt het volgende gezegd: «Zoo er misbruiken zijn, dan schijnt de fout niet bij den wetgever te liggen, wel bij degenen die geen voordeel hebben weten te halen uit de middelen die te hunner beschikking werden gesteld... Het zou ook te wenschen zijn dat diegenen die er mede belast zijn hun taak van toezieners zouden ter harte nemen... Het zou daarbij te wenschen zijn dat de afwezigen op de algemeene vergadering zouden verminderen; dat de aandeelhouders de gewoonte zouden aannemen te bantwoorden aan de oproepingen... Deze hervorming van de gewoonten van het publiek zou den besten waarborg uitmaken tegen de misbruiken, en men ziet niet in hoe de wetgeving hierin zou kunnen verhelpen. De wijzigingen aan de huidige wet voor te stellen, dragen dan ook wat het toezicht betreft, op punten van bijkomende orde.»

Ziedaar de overwegingen van Minister Van den Heuvel, in dato van 25 Februari 1904. Sedert zijn meer dan 30 jaren heen gegaan zonder dat het toezicht een werkelijke verandering onderging.

Het toezicht zooals het thans bestaat in het meereendeel der vennootschappen, wordt tot een minimum beperkt. Na enkele peilingen van boekhoudkundigen aard, wordt een gesteriotyperde formule onderteeekend die niets anders mededeelt, dan dat de resultaten in de balans opgegeven overeenstemmen met de boekhouding.

De commissarissen missen dikwijls — zooals thans algemeen wordt erkend — bevoegdheid en zelfstandigheid. Bevoegdheid kan men wel eens ontmoeten, maar zelfstandigheid heel zelden. De commissarissen zijn dankbaarheid verschuldigd aan diegenen die zij moeten controleeren, want deze hebben hen benoemd, veel eer dan de algemeene vergadering. Een instelling die zoo weinig practisch nut oplevert, dan wanneer zij uit ter aard geroepen is een voorname taak te vervullen, beantwoordt niet aan haar bestemming.

Door wat dient zij vervangen?

Ziehier enkele oplossingen:

I. HET TOEZICHT IN ZAKE BANKCONTROLE — DE REVISOREN

Ingevolge het K. B. van 9 Juli 1935 wordt het toezicht op het beheer der banken voortaan uitsluitend toevertrouwd aan beëdigde revisoren (art. 19). Om toegelaten te worden tot den eed van revisor moet de kandidaat aanvaard worden door de bank-commissie. Deze stelt een reglement op dat onderworpen is aan de goedkeuring van het Ministerie van Financiën. Dit reglement voorziet onder meer de gevallen van terugtrekking van de aanvarading (art. 21). De revisoren worden echter benoemd door de algemeene vergadering. Hun bezoldiging wordt door deze vastgesteld onder voorbehoud van goedkeuring van de bankcom-

missie; zij mag niet afhankelijk gesteld worden van de winsten en moet vast zijn (art. 24). Zij mogen zonder toelating van de bankcommissie geen enkel bezoldigd ambt waarnemen voor den Staat, de provinciën of de gemeenten; geen enkel mandaat van beheerder, bestuur, gerant, commissaris of gevolmachtigde van handelsvennootschappen aanvaarden. Zij mogen hun functie uitoefenen bij verschillende banken.

II. HET TOEZICHT VOLGENS DE DUITSCHE WETGEVING

In Duitschland heeft de wetgever een oplossing gezocht in het instellen van een onderzoek door speciaal daartoe opgeleide «Bilanzprüfer». De bevoegdheid wordt hier gewaarborgd door het feit dat als dusdanig uitsluitend mogen worden aangeduid: 1) personen die een voldoende kennis en ervaring hebben in zake boekhouding, of 2) fiduciaire maatschappijen waarvan een der leden beheerders of bestuurders deze kennis bezit (par. 262c HGB, art. 6 van het bevel van 19 September 1931). Deze personen en maatschappijen staan onder de controle van de regeering en maken deel uit van een officieele organisatie (art. 14 van hetzelfde bevel). De regeering is gemachtigd vennootschappen van minder belang te ontslaan van de noodzakelijkheid de balans door deze experten te laten nagaan (art. 14).

Wat nu meer de onafhankelijkheid aangaat: de Bilanzprüfer worden benoemd door de algemeene vergadering, doch de beheerraad, de Aufsichtsrat of een minderheid die ten minste 1/10 van het kapitaal bezit, hebben het recht verzet aan te teekenen tegen de keuze van de algemeene vergadering. Wanneer het verzet uitgaat van een minderheid, wordt het slechts in aanmerking genomen wanneer de actionarissen die deze minderheid uitmaken, sedert minstens drie maanden titularis zijn van de aandelen die ze vertegenwoordigen. Om dit feit vast te stellen volstaat een bevestiging onder eed. De Rechtbank oordeelt omtrent de grondheid van het verzet zonder verhaal. Indien het verzet wordt aanvaard, zal de rechtbank andere deskundigen aanstellen, na de officieele vertegenwoordigers van den handel gehoord te hebben.

Het is niet zonder belang te signaleeren dat de Duitse oplossing de Aufsichtsrat laat voortbestaan; dat de economische experten verslag uitbrengen niet bij de algemeene vergadering, maar bij de Aufsichtsrat; dat de Aufsichtsrat, zooals voorheen, verslag uitbrengt bij de algemeene vergadering en in haar verslag moet vermelden, of de economische experten belangrijke kritiek hebben uitgebracht of niet.

De taak van de economische experten wordt daarbij niet beperkt tot het onderzoek van de gelijkvormigheid van de balans met de boekhouding, doch uitgebreid in de mate van het mogelijke tot het onderzoek van de schattingen (262a en 262e, al. 1 van gemeld bevel 19 Sept. 1931).

III. HET ENGELSCH STATUUT

In Engeland wordt de controle uitgeoefend door auditors, in feite verkozen tusschen de chartered accountants, wat een waarborg uitmaakt ten opzichte van de bevoegdheid.

IV. SIMPLISTISCHE OPLOSSINGEN

Ten einde bevoegdheid en zelfstandigheid van de toezichters te verzekeren, zou het toezicht kunnen toevertrouwd worden aan den Staat of het Corporatief

Bedrijfsorganisme der onderneming bij dewelke de N. V. gerangschikt zal zijn.

Wij meenen echter dat deze elementaire oplossing niet aan te bevelen is, daar de Staat en de Bedrijfsorganismen niet meer activiteit voor zich moeten op-eischen dan werkelijk noodzakelijk blijkt.

Anderzijds zou de rechtstreeksche aanduiding der toezichters door den Staat of door het Bedrijfsorganisme, een verantwoordelijkheid voor deze instellingen meebrengen die zij niet mogen loopen.

Wij vestigen daarbij de aandacht op de groote verscheidenheid van de activiteit der N. V. We mogen hier niet vergelijken met hetgeen de wetgever zou verwezenlijken ten opzichte van een bepaald bedrijf, bijv. het bankbedrijf, dat het algemeen welzijn op bijzondere wijze aanbelangt.

Het toezicht zou verplichtend kunnen toegekend worden aan fiduciaire vennootschappen die dan bevoegde personen afvaardigen om het onderzoek te doen, maar deze vennootschappen bestaan ten onzent niet in voldoende mate.

V. VOORSTEL

Wij zijn van oordeel dat de volgende oplossing kan aanbevolen worden :

A. Waarborgen ten opzichte van de bevoegdheid. — Commissie.

De commissarissen zouden verkozen worden tusschen deskundigen van een door de Regeering erkende vereniging, of tusschen de personen beschikkend over een diploma erkend door een daartoe aangestelde commissie.

Minstens zou één der commissarissen verplichtend tusschen hen moeten verkozen worden.

Het zou verkeerd zijn te meenen dat het beter zou zijn alle commissarissen verplichtend te verkiezen tusschen deze personen, omdat de taak van de commissarissen zich niet mag beperken tot het toetsen van het boekhoudkundig beeld aan den werkelijken toestand, maar ook het waardeeren van het beleid der beheerders omvatten. De twee doeleinden zijn wel onderscheiden. Voor het eerste deel dezer taak zijn de experts best bevoegd; voor het tweede mogen de vennoten niet volstrekt worden geweerd.

De taak der commissarissen zou aldus zelfs kunnen gesplitst worden en aanleiding geven tot een dubbel verslag, één van de experts en één der andere commissarissen. Daardoor zou echter een verhooging van onkosten kunnen ontstaan waarvan de noodzakelijkheid niet bewezen is.

B. Waarborgen ten opzichte van de zelfstandigheid.

Wat nu de wijze van benoeming van de commissarissen betreft :

Eerste oplossing : **De minderheid benoemt een commissaris.**

De commissarissen zouden aangeduid worden zooals thans in de statuten voorzien, doch de minderheid der aandeelhouders zou het recht hebben daaraan een commissaris toe te voegen naar eigen keuze, met dezelfde rechten en verplichtingen als de andere commissarissen. Deze minderheid dient bepaald te worden.

Bepaling der minderheid. — Dit zou o. i. best kunnen geschieden in verband met de aandeelhouders waarvan de stemming geleid heeft tot de benoeming der statutaire commissarissen. Ten einde aan dit recht een daadwerkelijke kracht te geven, zou de benoeming

der commissarissen voortaan jaarlijks moeten geschieden, zoodat jaarlijks de mogelijkheid geboden wordt dat de minderheid tot uiting kome en dat een commissaris naar haar keuze worde benoemd. De minderheid zou in elk geval minstens 1/10 moeten vertegenwoordigen van het kapitaal, dat ter algemeene vergadering aanwezig is. Aan enkele stemmen van verzet kan geen gevolg gegeven worden.

Tweede oplossing : **De minderheid benoemt alle commissarissen.**

Nochtans kan men vreezen dat de eerste oplossing niet afdoende zou zijn, om reden dat de commissarissen een college uitmaken (art. 67). De commissaris kan niet alle eischen stellen tegenover de vennootschap, indien de andere leden van het college zich daartegen verzetten. Hij zou nochtans zijn voorbehoud kunnen maken bij het opstellen van het verslag.

De commissarissen zouden dan kunnen benoemd worden door de minderheid. In dit geval echter moet de minderheid bepaald worden op andere wijze. Deze minderheid blijkt op eerste gezicht best bepaald te worden in betrekking met de stemming omtrent de ontlasting der beheerders, daar deze jaarlijks op de dagorde voorkomt. Dit is echter af te raden. Inderdaad, een dergelijke oplossing zou leiden tot het stelselmatig weigeren van de ontlasting, ten einde invloed te kunnen uitoefenen inzake de benoeming van de commissarissen. — De minderheid zou dan ons inziens gevormd worden door de aandeelhouders, welke niet gestemd hebben voor de beheerders die werden benoemd. Doch de beheerders worden gewoonlijk slechts om de zes jaar verkozen en men kan moeilijk vragen de verkiezingen jaarlijks te laten geschieden. Men zou echter om de beurt een verkiezing van een commissaris en een proportioneel daaraan beantwoordend aantal beheerders op de dagorde kunnen stellen. Zoo er negen of tien beheerders en drie commissarissen zijn, zouden er om de twee jaar drie beheerders (éénmaal vier beheerders) en telkens één commissaris benoemd worden. De aandeelhouders waarvan de stemmen niet geleid hebben tot de benoeming van één der drie verkozen beheerders, zouden alleen mogen deelnemen aan de stemming betreffende het verkiezen van den commissaris. Indien er slechts één enkele commissaris is, zou de beheerraad voor één derde om de twee jaar kunnen verkozen worden en zou de commissaris telkens moeten herkozen worden, zoodat zijn mandaat zich slechts over een periode van twee jaar zou uitstrekken. Het is trouwens wenschelijk dat de minderheid periodisch de gelegenheid zou hebben tot uiting te komen.

Doch ook deze minderheid moet een waarborg geven van ernst : zij zou minstens 1/10 moeten vertegenwoordigen van het kapitaal ter algemeene vergadering aanwezig.

Zoo de minderheid geen 1/10 vertegenwoordigt van het aanwezig kapitaal, dan zullen alle aanwezige aandeelhouders de commissarissen benoemen.

Een groot bezwaar tegen deze regeling kan liggen o. i. in het belang van het geheim der handelsbetrekkingen. De concurrent zou mits 1/10 der aandelen een vertegenwoordiging kunnen bekomen in den raad van commissarissen. Daarom dient o. i. voorzien dat de beheerraad het recht heeft zich te verzetten tegen de benoeming van een bepaald commissaris. Dit verzet zou dan aanleiding geven tot een beslissing in kortgeding, en zoo het gegrond bevonden wordt, zou de Rechter zelf een commissaris aanstellen.

Geen proportioneele verkiezing

De gedachte werd ook in het midden gebracht de commissarissen te benoemen naar een evenredig stelsel. Kandidaten van meerderheid en minderheid zouden dus verkozen worden naar verhouding van het respectievelijk aantal bekomen stemmen. Dit stelsel kan o. i. niet wettelijk opgelegd worden. Het aantal zetels is gewoonlijk veel te gering om te gewagen van een proportioneele verdeling. Laten wij de fraaie berekeningen der proportioneele verkiezingen waar ze thans thuis hooren.

C. Onbekwaamheden.

De wet dient daarenboven te voorzien dat familieleden van de beheerders (bestuurders, bedienden) niet in aanmerking komen voor het ambt van commissaris. De Duitsche wetgeving bevat een afdoende bepaling te dien opzichte (par. 262c H.G.B.).

De Fransche wetgeving heeft de verbodsbepalingen uitgebreid tot de familieleden en personen die onder den invloed staan van de oprichters; in verband met het onderzoek betreffende den inbreng in natura (8 Juni 1933). Personen die onder den invloed staan van vennootschappen van eenzelfde groepeeringsdien insgelijks uitgeschakeld.

Verder dient ieder persoon geweerd die onbekwaam is het ambt van beheerder waar te nemen. (Zie hierboven). Aldus ook de nieuwere Fransche wetgeving. Deze voorziet tevens dat de commissaris niet binst de 5 jaar kan benoemd worden tot het ambt van beheerder, noch van de vennootschap, noch van de maatschappijen die daarmede verbonden zijn (decreet 8-8-35). Deze maatregel is streng en kan ook nadeelige gevolgen hebben. De minderheid eenmaal meerderheid geworden, zou haar candidaat — die tot dan toe commissaris was — niet kunnen benoemen als beheerder. De practijk zal uitwijzen of deze maatregel aan te bevelen is. Wij meenen echter dat de wet de gebeurlijke aanstelling van den commissaris als toezieners van de vennootschappen van een zelfde groepeeringsdien niet mag verhinderen. De controle kan door deze aanstelling ten zeerste gebaat worden.

D. Bezoldiging.

De commissarissen mogen niet bezoldigd worden op basis van het resultaat van de balans die zij moeten onderzoeken. Zooals de revisoren moeten zij een vaste wedde ontvangen, bepaald door de algemeene vergadering. De bezoldiging zal dezelfde zijn voor al de commissarissen. Indien alle commissarissen door de minderheid zouden aangesteld worden, zou de bezoldiging statutair moeten vastgelegd worden, of desnoods door de minderheid binst zekere statutaire perken kunnen bepaald worden. De bezoldiging dient te beantwoorden aan de uitgebreidheid van de taak en de nauwkeurigheid waarmede ze dient volbracht.

Evenmin als de revisoren, mogen de commissarissen eenige voordeelen buiten hun bezoldiging ontvangen, noch van de vennootschap, noch van de vennootschappen van dezelfde groepeeringsdien.

E. Taak der Commissarissen. — Hooger Toezicht.

Zooals reeds vastgesteld, moet het toezicht zoo volledig mogelijk zijn. Het mag zich niet beperken tot een vergelijking van de balans met de boekhouding, het moet slaan op de schattingen van de bestanddeelen der balans, op het naleven der wettelijke voorschriften inzake het vennootschappenrecht en eindelijk op het beheer zelf. Voorwaar geen eenvoudige taak en gedu-

rende gansch het jaar dient waargenomen. De commissarissen zouden daarbij onder het hooger toezicht kunnen gesteld worden van de commissie waarvan hierboven sprake, in zoover hun activiteit zich moet uitstreken tot het boekhoudkundig onderzoek en de toepassing der wettelijke voorschriften inzake het vennootschappengerecht. We denken hier onwillekeurig aan het toezicht van de bankcommissie op de revisoren. Het hooger toezicht mag zich o. i. niet uitstreken tot het beheer als dusdanig.

DERDE DEEL. — DE ALGEMEENE VERGADERING DER AANDEELHOUDERS.

Veel protest is er in de na-oorlogsche periode opgegaan tegen het maken van buitengewone reserves, waardoor het uitkeeren van dividenden werd vertraagd of verhinderd, en de activiteit der vennootschap soms al te zeer werd uitgebreid.

Men zou het tot stand brengen van reserves kunnen afhankelijk stellen van een beslissing door de algemeene vergadering te nemen in de voorwaarden voorzien in zake wijziging in de statuten. De reserves hebben een uitnemende rol te vervullen in het leven der vennootschap. En de vennoten hebben bij het ontstaan van talrijke reserves het grootste belang op voorwaarde, dat deze doelmatig worden aangewend. Dit laatste hangt af van het beheer, dat door de vennoten wordt verkozen en door de commissarissen wordt gecontroleerd.

De voorgestelde maatregel zou wellicht overbodig zijn, indien de algemeene vergadering der vennoten beter werd bijgewoond. Misschien komt daarin wel wijziging tengevolge van de afschaffing van 't meervoudig stemrecht, waardoor ongetwijfeld het effectief stemrecht van den gewonen actionaris werd versterkt (koninklijk besluit van 31 October 1934) en tengevolge van het eventueel erkennen in de toekomst van bepaalde rechten van een minderheid van aandeelhouders. De gewone actionaris geeft er zich rekenschap van, dat hij thans geen rol te vervullen heeft ter algemeene vergadering, vermits alles met of tegen hem geregeld wordt, zooals de meerderheidsgroep het wil. Deze meerderheidsgroep rekent van haar kant op de afwezigheid van de massa der vennoten.

Wij vragen ons af of het voorbehouden aan de aanwezige vennoten van een deel van het uit te keeren dividend geen aan te bevelen oplossing zou zijn.

Dit voorbehouden deel zou in elk geval gering moeten zijn.

VIERDE DEEL. — BALANS EN WINST- EN VERLIESREKENING. BEKENDMAKINGEN.

Balans, winst- en verliesrekening moeten duidelijk zijn. Te dien einde moeten maatregelen getroffen worden. De Duitsche wetgeving heeft de samenstelling van de balans nauwkeurig bepaald. (par. 261 H.S.B. Bevel 19 September 1931). (7)

De nieuwe Fransche wetgeving heeft voorgeschreven, dat de balans steeds van hetzelfde type moet zijn

als voorgaand jaar en dat daarvan slechts mag worden afgeweken mits uitdrukkelijke goedkeuring der algemeene vergadering, nadat een gemotiveerd verslag te dien opzichte werd voorgebracht. (8 Juni 1935).

De hervorming van de balans der Belgische N. V. kan uitgaan van één dezer standpunten of wellicht van beide. De wet zou een minimum onderverdeeling van de balans en winst- en verliesrekening en bepaalde wijzen van schattingen moeten opleggen.

Doch de wettelijke regeling mag niet als volstrekt onveranderlijk worden vooropgesteld. De groote verscheidenheid der maatschappijen maakt de eenvormigheid van alle balansen en van de onderscheiden schattingen onmogelijk.

De vennootschap zou daarom moeten verplicht worden, bij haar oprichting, door een beslissing der algemeene vergadering, het type van balans en winst- en verliesrekening met alle onderverdelingen en de wijzen van schattingen der bestanddeelen vast te leggen. Deze beslissing zou rekening houden met de wettelijke voorschriften, waarvan zou mogen afgeweken worden, mits gemotiveerd verslag. De goedkeuring van de Handelsrechtbank zou kunnen vereischt worden.

De vennootschap zou in de toekomst van dit door haar aangenomen type van balans en wijzen van schattingen alleen, mits een nieuwe beslissing van de algemeene vergadering mogen afwijken. Een gemotiveerd verslag en de homologatie der Handelsrechtbank moeten vereischt worden. Daarenboven zouden de beheerders in een aanhangsel van hun verslag, de wijzen van schatting van de actieve en passieve bestanddeelen van de balans ter herinnering vermelden.

II. — De bekendmakingen der N. V. moeten gecentraliseerd worden. Er werd reeds een poging gedaan in dien zin door de oprichting van het handelsregister. Deze centralisatie zou op het bureel van het handelsregister en tevens op den maatschappijlijken zetel verwezenlijkt worden. Ieder zou het recht hebben de bekend gemaakte stukken in te zien en daarvan kopij te nemen. De centralisatie zou alle documenten der vennootschappen omvatten, die thans in het Staatsblad en in het aanhangsel daarvan worden gepubliceerd, met daarenboven de verslagen van beheerraad of commissarissen en processen-verbaal van de algemeene vergaderingen der aandeelhouders. (Vergelijk Fransche wetgeving, wet 8 Juni 1935, R. Piret: Les modifications récentes du droit des soc. an. en France. Institut Belge de droit comparé, mars 1936).

Het belang dezer centralisatie zou groot zijn. Thans liggen de balansen en de winst- en verliesrekeningen, de processen-verbaal van buitengewone algemeene vergaderingen verspreid over ontzaglijke boekdeelen. Voor de maand Januari 1935 alleen, telt het aanhangsel van het Staatsblad, dat voorbehouden is aan de Akten van Vennootschappen, meer dan 700 bladzijden. Documenten als de verslagen van den beheerraad en van de commissarissen, en de processen-verbaal der gewone algemeene vergadering der vennoten worden thans niet gepubliceerd.

VIJFDE DEEL. — SAMENSMELTING EN INBRENG IN NATURA.

De samensmelting wordt verwezenlijkt door den inbreng van het bezit der op te slorpen vennootschap bij de opslorpemde maatschappij.

I. — BALANS

Deze inbreng gebeurt vaak zonder dat er voldoende inlichtingen worden verstrekt aan de aandeelhouders van de samensmelgende vennootschappen. De algemeene vergadering verneemt weinig omtrent den toestand van de op te slorpen vennootschap, die op dit oogenblik soms de insolventie nabij is, om geen sterker uitdrukking te gebruiken. Soms blijken beide partijen elkaar bedrogen te hebben, zooals in een ongelukkig huwelijk, en wordt respectievelijk waargenomen, dat het wederzijds actief kleiner, het passief grooter was dan men had durven te vermoeden. De meeste samensmeltingen worden gestemd zonder dat een balans van de vennootschappen werd voorgelegd. Wij achten het noodig dat de fusioneerende maatschappijen verplicht worden aan hun aandeelhouders een balans voor te leggen van de maatschappijen waarmede de samensmelting wordt aangegaan. De balansen dienen onderling medegedeeld te dien einde.

Terloops weze gezegd dat sommige vennootschappen op de vergadering zelf, waar ze tot samensmelting besloten, ontlasting hebben gegeven aan de beheerders, (zonder een balans mede te deelen). Daar de wet noch de stemming betreffende de ontlasting, noch het voorleggen van een balans voorziet, is zulke handelwijze niet strijdig met de wet. Doch men vraagt zich af welke waarde een dergelijke ontlasting wel kan hebben; de rechtspraak heeft daaromtrent nog niet te oordeelen gehad. De aangeduide hervorming dringt zich dus op.

II. — MAATREGELLEN BETREFFENDE DEN INBRENG IN NATURA

De inbreng wordt dikwijls zoo vaag mogelijk omschreven. Roerende goederen worden niet bepaald. Schuldvorderingen en schulden worden niet gespecificeerd. Het portefeuille titels wordt ingebracht zonder aanduiding van de aandelen en obligatiën die het bevat. Materiaal wordt overgedragen zonder de minste aanduiding omtrent zijn bestanddeelen en waarde. Meerdere akten van samensmelting vermelden slechts enkele globale beschrijvingen en een paar globale schattingen (8). Vaak laat men dan een tekst stemmen, waarbij de algemeene vergadering verklaart een voldoende kennis te hebben van den inbreng en geen verdere aanduiding te verlangen.

De huidige wetgeving vereischt slechts, dat de inbreng zelf — als geheel — zoodanig gespecificeerd zou worden, dat er geen twijfel kan bestaan omtrent het object dat in te brengen is. (Artikel 30, 1° van de wet vergt inderdaad de specificatie van den inbreng, wat niets andere beteekent — volgens de voorbereidende werken van de wet — dan de vereenzelving van den inbreng). (9)

A. — Specificieering van de bestanddeelen.

1° Deze wetsbepaling is volstrekt ontoereikend en dient vervangen door een voorschrift, welk een nauwkeurige omschrijving eischt van de bestanddeelen waaruit de inbreng in natura bestaat. Specificatie niet van den inbreng, maar van zijn inhoud. Deze hervorming houdt niet enkel verband met de samensmelting, doch met elken inbreng in natura. Het is echter vooral in zake samensmelting dat het tekort van de wetgeving sterk aan het licht kwam.

B. — Bijzonder toezicht der commissarissen

Volgens talrijke buitenlandsche wetgevingen geeft de

inbreng in natura aanleiding tot een ernstige controle. Een dergelijke maatregel dringt zich op, en kan ten onzent best aan de commissarissen worden toevertrouwd. Deze moeten een grondig onderzoek instellen omtrent de waarde van den inbreng, en omstandig verslag dienaangaande uitbrengen op de eerstkomende algemeen vergadering.

Het bijzonder toezicht der commissarissen moet zich daarbij uitstrekken tot de bedekte inbrengen in natura, en namelijk tot elke verkoop of verhandeling ten welken titel ook afgesloten tusschen de vennootschap en de oprichters binst de zes maanden na de inschrijving op het kapitaal. Inderdaad, de inbreng in natura wordt dikwijls vervangen door een verkoop, ten einde het blokkeeren der titels te ontduiken. De inschrijving op het kapitaal geschiedt dan in speciën, doch nadien keeren deze speciën naar de inschrijvers terug, in betaling van de goederen die zij aan de vennootschap verkocht hebben.

Bij kapitaalsverhooging, moet de zelfde regel gelden tegenover de inschrijvers.

Eindelijk zal het toezicht zich moeten uitstrekken tot elken inbreng die niet in speciën geschiedt, (inbreng van handelsbetrekkingen, vakkennissen, enz.).

III. — OVERDRACHT DER VORDERINGEN. AANGETEKENDE SCHRIJVEN

Wat meer bepaald de overdracht van de vorderingen betreft die in het actief omvat zijn: Overeenkomstig art. 1690 B. W. moeten de debiteurs van de opgeslorpte maatschappij bij deurwaarders exploit verwittigd worden dat de vordering werd overgedragen aan de opslorpente maatschappij. Deze formaliteit is zoo hinderend wanneer talrijke debiteurs aanwezig zijn, dat zij door een bepaalde rechtspraak als overbodig wordt beschouwd (vonnis Verviers, 30 Oktober 1923, Jur. Liège 1923, p. 317). Het K. B. van 9 Juli 1935, art. 50, al. 3, schakelt echter art. 1690 uit, in zake splitsing der banken, wat er op schijnt te wijzen dat het artikel in gewone omstandigheden wel van kracht blijft. Wij achten het niet wenschelijk elke formaliteit gewoonweg achterwege te laten. De bekendmaking der akte van samensmelting in het aanhangsel van het Staatsblad, is niet voldoende om de schuldenaars van het feit der overdracht te verwittigen. Wij zijn van meening dat deze individueel moeten bereikt worden, doch dat een aangeteekend schrijven te dien opzichte volstaat.

IV. — DE SCHULDENAARS WORDEN VERPLICHT DE SAMENSMELTING TE AANVAARDEN — DOCH VERKRIJGEN EEN RECHT OP VERZET

Wat nu het passief van de opgeslorpte vennootschap betreft, dient opgemerkt dat de schuldeischers de vereffening gedurende jaren kunnen bemoeilijken. Wanneer een vennootschap door samensmelting in een ander opgaat, blijven haar schuldeischers vrij, de opslorpente maatschappij als debiteur in de plaats van de opslorpente vennootschap te aanvaarden. De opgeslorpte maatschappij moet gedurende geruimen tijd in vereffening blijven, wat op zichzelf allerlei onkosten meebrengt. De schuldeischers hebben er geen belang bij, ontlasting te verleen aan de vereffening, vermits zij aldus een verhaal kunnen uitoefenen, zoowel tegen de opgeslorpte, als tegen de opslorpente vennootschap. De vereffenaars kunnen dientengevolge niet overgaan tot verdeeling tusschen de aandeelhouders van de titels die toegekend werden in ruil van den inbreng (art. 160). Immers de wet verbiedt het actief te verdeelen tusschen

de aandeelhouders, zoolang het passief niet aangezuiverd werd.

Verschillende belangwekkende oplossingen worden hier geboden door buitenlandsche wetgevingen: We meenen dat het probleem best zou geregeld worden naar Italiaansch voorbeeld: Verplichte aanvaarding van de samenstelling (opgedrongen novatie) en recht op verzet.

Het Italiaansch wetboek voorziet dat de samenstelling slechts kan ten uitvoer gelegd worden drie maanden na de bekendmaking van de beslissingen van beide vennootschappen. De schuldeischers kunnen gedurende drie maanden verzet aantekenen tegen de samensmelting. Dit verzet schorst de uitvoering zoolang het niet werd afgewezen door een vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan. Gaan de drie maanden voorbij zonder dat eenig verzet werd ingeleid, of werd het verzet afgewezen, dan treedt de opslorpente maatschappij van rechtswege in de plaats van de opslorpente vennootschap. De schuldeischers zijn verplicht deze novatie aan te nemen (art. 196 van de Italiaansche wet).

Het recht op verzet kan in zekere mate worden verzeleken met het recht dat de schuldeischers in zake kapitaalsvermindering bezitten (art. 72 der Belgische wet).

Het recht op verzet tegen samenstelling dient o. i. tevens toegekend aan de schuldeischers van de opslorpente maatschappij.

ZESDE DEEL. — HOLDINGS.

Holdings, concerns, trusts, geven aanleiding tot bizon-dere vraagstukken. Zij scheppen een toestand die ter wille van de onderlinge verhoudingen en deelnemingen zeer ingewikkeld is. Niemand kan in de balansen van maatschappijen die tot dergelijke groepeerings hooren, klaar zien, tenzij diegenen die zelf dezen toestand hebben verwekt en de leiding hebben van de domineerende vennootschap. De verhandelingen die gedaan worden met een vennootschap van dezelfde groepeerings, kunnen zoo gemakkelijk op willekeurige wijze worden aangegaan: het geldt hier overeenkomsten die door de vennootschap in zekere mate met zich zelf worden afgesloten. Het is zoo eenvoudig om bijv. de prijzen van aan- en verkoop, naar goeddunken te bepalen en de balans daardoor te beïnvloeden, naar den wensch van het oogenblik en naar de speculatieve mogelijkheden.

De onderlinge verhoudingen der vennootschap kunnen zelfs aanleiding geven tot het opbouwen van een fictief kapitaal — zooals Percerou in zijn werk « Lois actuelles et projets récents en matière de société par actions », heeft onderlijnd.

Veronderstellen wij dat een vennootschap A. inschrijft op het kapitaal van B. Daarna schrijft B. in op het kapitaal van A. Deze laatste kapitaalsvorming is deels fictief, omdat A. als vennoot van B. reeds zekere rechten bezat op de goederen van B. Hier gaat het dus omtrent twee op elkaar volgende inschrijvingen op het kapitaal, welke wederzijds worden gedaan.

Doch veronderstellen wij dat A. de titels van B. zou bezitten, niet ten gevolge van een inschrijving die A. zou gedaan hebben op B., maar tengevolge van een aankoop van titels ter beurs. Het gevolg is dan hetzelfde: De inschrijving door B. op het kapitaal

van A. gedaan is deels fictief. Immers, A. bezit reeds zekere rechten op het actief van B. — als vennoot. Dus ook op het actief dat aan haar wordt overgemaakt bij de inschrijving (speciën of inbreng in natura).

Eindelijk kan de groepeerings een broeinest zijn van hyperkapitalisme, een factor van geweldige desorganisatie voor de samenleving, die sommige uitbatingen willekeurig vermacht, andere laat opleven, speculatieve doeleinden laat overheerschen, en de instorting der economische en maatschappelijke orde dreigt mee te slepen.

BEGRIIP.

Vooraf dient het begrip omschreven, — holding, trust, concern of groepeerings van vennootschappen, waarop de voorgestelde maatregelen van toepassing zouden zijn.

In de Italiaansche wetgeving treffen wij een bepaling aan (wet van 4 Juni 1931 art. 6) verbiedend dat kredieten zouden versterkt worden aan beheerders, commissarissen, bestuurders, zoowel door de vennootschap zelf als door «vennootschappen die zij controleert of door dewelke zij gecontroleerd wordt». Deze begrippen worden niet nader bepaald zoodat de vaststelling van het bestaan der controleerende en gecontroleerde vennootschap een feitelijke kwestie is.

De Companies Act (actie 127) heeft de filiale bepaald als zijnde «een vennootschap a) waarvan meer dan 50 p.c. van het stemrecht in het bezit is van een eerste vennootschap, rechtstreeks of onrechtstreeks; b) waarvan de meerderheid der beheerders rechtstreeks of onrechtstreeks door een eerste vennootschap kunnen benoemd worden.»

De Duitse wetgeving gewaagt van «vennootschappen die rechtstreeks of onrechtstreeks onder eenzelfde maatgevend invloed staan.» (par. 226 HGB.)

Wij meenen dat de voorgestelde maatregelen zouden kunnen opgelegd worden aan «de vennootschappen hoorend tot eenzelfde groepeerings». Deze laatste zou tot stand komen zoodra een vennootschap rechtstreeks of onrechtstreeks een beslissenden invloed in een andere verwerft. Een nadere bepaling omtrent het begrip zou niet gegeven worden, en het zou dus door de rechtspraak uit te maken zijn welke bepaalde gevallen kunnen beschouwd worden als kenmerkend van dezen beslissenden invloed.

De wet zou echter voorzien dat de beslissende invloed moet bestaan op het oogenblik van het afsluiten van het dienstjaar of gedurende zes maanden van dit zelfde jaar. Deze laatste bepaling zou gewenscht zijn om te voorkomen dat de maatregelen zouden ontdoken worden, door het verkoopen der titels aan een of ander tusschenpersoon, enkele dagen vóór het afsluiten van het dienstjaar, om dan nadien andermaal aan de vennootschap te worden overgemaakt.

HET VERBIEDEN VAN GROEPEERINGEN IS AF TE RADEN.

Wij vestigen er de aandacht op dat de begrippen welke wij in de buitenlandsche wetgevingen ontmoeten ook de verhouding tusschen moedermaatschappij en filiale omvatten. Het is trouwens heel moeilijk een criterium te vinden, welk zou toelaten op praktische wijze de moedermaatschappij van de holding te onderscheiden. Gewoonlijk heeft de holding de titels van maatschappijen die zij controleert in haar bezit krachtens een aankoop van titels, of krachtens inschrijvingen bij kapitaalsverhoogen gedaan. De moedermaatschappij controleert daarentegen haar filialen,

krachtens inschrijvingen die zij bij de vorming van deze laatste vennootschappen heeft verwezenlijkt. Doch dit onderscheid is niet afdoende. Holdings kunnen ook deelnemen aan de oprichting van andere vennootschappen. Anderzijds is het volstrekt noodzakelijk de ontwikkeling van de maatschappelijke bedrijvigheid door het oprichten van filialen te bevorderen; vandaar dan ook een moeilijkheid temeer, om het probleem van de groepeerings der vennootschappen op degelijke wijze te regelen. Het vestigen van dochtervennootschappen kan hoogst noodzakelijk zijn, zoo van commercieel als van fiscaal of financieel standpunt uit.

Wij kunnen daarom niet akkoord gaan met degenen die de groepeerings van vennootschappen gewoonweg wenschen te verbieden. Trouwens, ook de holding kan voordeelen bieden van economischen aard die niet mogen onderschat worden. Het principe dat één N. V. slechts mag beantwoorden aan één enkel onderneming, achten we juist, doch wat is de onderneming? Het kan niet opgaan de N. V. in haar object te beperken tot één enkel eng opgevatte activiteit. Deze moet zich kunnen uitstrekken tot het rechtstreeksch object der onderneming en tot al de bijhoorigheden daarvan. De centralisatie van het bedrijf en nevenbedrijven is zelfs in verschillende gevallen volstrekt noodzakelijk ten einde het hoofd te kunnen bieden aan de buitenlandsche concurrentie, die dikwijls sterk georganiseerd, op alle buitenlandsche markten en zelfs op onze binnenlandsche markt een scherpen strijd tegen onze industrie aangaat. De centralisatie mag dan niet a priori geweerd worden.

I. — MAATREGELN TEGEN DE ONDUIDELIJKHEID VAN DEN TOESTAND DER VENNOOTSCHAPPEN DIE TOT EEN GROEPEERING BEHOOREN.

A. — Geen gezamenlijke balans.

Ten einde de verwarring te keer te gaan, heeft men voorgesteld het publiceeren op te leggen van één enkel gezamenlijke balans waarvan de bestanddeelen zich zouden uitstrekken tot de activiteit van gansch de groepeerings. Dergelijk document kan ons inziens geen ernstige waarborgen van degelijkheid bieden. In hoeverre kan een holding de resultaten van een vennootschap waarvan zij vandaag een derde, morgen de helft bezit, omvatten? De groepeerings als geheel kan trouwens een gunstig resultaat bieden, terwijl eene of ander der daarvan afhangelende vennootschappen stelselmatig kan ten gronde worden gericht.

B. — Afsluiten van de balans der onderscheiden vennootschappen op éénzelfde datum.

De vennootschappen van dezelfde groepeerings zouden ons inziens hun balans op denzelfden datum moeten afsluiten. Deze belangrijke maatregel kan in de practijk ten uitvoer worden gelegd.

C. — Vermeldingen in de balans en winst- en verliesrekeningen. — Mededeeling aan de aandeelhouders.

De balans van de vennootschappen der groepeerings, moet afzonderlijke aanduiden: 1. Het totaal der deelnemingen in het kapitaal der andere vennootschappen van dezelfde groep; 2. Het totaal der vorderingen op deze vennootschappen. De specificering van de titels wordt teruggevonden in de lijst welke voor de algemeen vergadering ten maatschappelijken zetel wordt neergelegd — overeenkomstig art. 76-2° van de wet op de handelsvennootschappen. De splitsing van het

totaal der vorderingen waarvan sprake, dient insgelijks aan de actionarissen voorgelegd te worden. Art. 76 moet te dien einde aangevuld worden, en de aanduiding van het bedrag der vorderingen op elke der vennootschappen van dezelfde groepeerings, voorschrijven. Een gelijkaardige aanduiding dient gegeven, ten opzichte van de schulden aan de vennootschappen van de groepeerings.

Het passief der balans moet op afzonderlijke wijze het totaal vermelden der schulden tegenover deze vennootschappen. De winst- en verliesrekening dient aan te duiden welk het product is van de deelnemingen in deze maatschappijen, (afzonderlijke post). (10)

D. — Gecentraliseerde bekendmakingen.

2. Op het bureel waar de bekendmakingen van de vennootschap zullen gecentraliseerd worden (zie hierboven), zullen, wanneer deze vennootschap tot een groepeerings behoort, alle documenten van de vennootschappen van deze groepeerings aanwezig zijn, en in een gezamenlijk bundel gerangschikt worden. De buitenlandse vennootschappen die tot de groepeerings behoren, zullen hier nader te bepalen documenten moeten verstrekken. De nationale vennootschap moet er voor zorgen dat de buitenlandse vennootschap waarmee ze verbonden is, deze documenten verstrekke. Bij gebreke, kan zijzelf authentieke kopijen voorleggen.

E. — Bizaroer toezicht.

De betrekkingen en verhandelingen tusschen de vennootschappen van eenzelfde groepeerings zouden tevens onderworpen worden aan een bizaroer onderzoek vanwege de commissarissen; onderzoek dat zou vergemakkelijkt worden door een verslag dat de beheerraad omtrent die betrekkingen en verhandelingen aan de commissarissen zou overmaken. Dit verslag zou een vertrouwelijk karakter bezitten en niet aan de algemeen vergadering worden medegedeeld. Het zou gansch het verloop der verhandelingen met de vennootschappen van dezelfde groepeerings moeten ontsluiere en o.m. aanduiden in welke mate de resultaten, winsten en verliezen, der andere vennootschappen, in aanmerking kwamen voor het opmaken van de balans der eigen vennootschap; in hoever en met welke middelen de verliezen van de andere vennootschappen zullen bestreden worden, of er provisie voor dat verlies werd gemaakt en in welke vennootschappen, of er in de rekeningen der eigen vennootschap provisie werd gemaakt voor deze verliezen. (Vergelijk de staat voorgeschreven aan de Beheerders der Holding Companies Act. 126.)

De commissarissen op die wijze in hun taak geholpen, zullen verder de inlichtingen vragen die hun nuttig blijken, ten einde een klaar besef van de toestand te verkrijgen. In hun verslag aan de algemeen vergadering, zullen ze dan moeten verklaren of de verhandelingen met de vennootschappen van dezelfde groepeerings, hun goedkeuring wegdragen of niet. Bij gebreke van goedkeuring, zullen zij hun voorbehoud moeten maken, en de redenen dienaangaande bekend maken.

II. — MAATREGEL TEGEN HET FICTIEF OPBOUWEN VAN HET KAPITAAL.

De Duitse wetgeving voorziet dat een maatschappij niet mag inschrijven op het kapitaal van een vennootschap onder wiens beslissenden invloed zij staat. Zij mag de aandelen dezer vennootschap evenmin aankopen noch in pand ontvangen. (11)

Wij meenen dat dergelijke verbodsbepaling dient overgenomen te worden en zelfs dient uitgebreid.

De Duitse tekst is inderdaad niet van toepassing op de inschrijving die zou gedaan worden door een vennootschap welke niet onder beslissenden invloed staat, doch welke niettemin zou leiden tot het optimaleren van een fictief kapitaal.

Het verbod dient niet enkel ingevoerd te worden, omdat het te vreezen is dat een verhandeling zou gebeuren onder den dwang van de domineerende maatschappij, maar omdat deze aanleiding geeft tot het opbouwen van een fictief kapitaal.

Dit laatste dient geweerd, ook dan wanneer de inschrijving geschiedt door een maatschappij die niet onder controle der eerste staat.

Veronderstellen wij een vennootschap V. die een derde zou bezitten van het kapitaal van de maatschappij Z., en in deze laatste geen beslissenden invloed zou hebben. Wanneer nu V. haar kapitaal verhoogt, kan deze kapitaalsverhoging geheel en gansch door de vennootschap Z. verwezenlijkt worden. De Duitse wetgeving laat toe dat deze inschrijving door Z. zou gedaan worden, bij gebreke aan maatgevenden invloed van V. Dit alles zou nochtans voor gevolg hebben dat de kapitaalsverhoging van V. deels fictief zou zijn. Daarom dient o.i. de inschrijving op het kapitaal van een vennootschap die titels bezit van de inschrijvende maatschappij verboden.

Een vennootschap zou slechts dan op het kapitaal van een ander maatschappij mogen inschrijven, wanneer deze laatste zou verklaren dat zij geen titels van de eerste bezit. Deze verklaring zou schriftelijk afgeleverd worden.

Het overtreden van deze bepaling dient tevens strafrechtelijk gesanctioneerd.

III. — MAATREGEL TEGEN DE GROEPEERING ALS FACTOR VAN DESORGANISATIE IN DE SAMENLEVING.

Doch dit alles zal nog geen redmiddel zijn tegen de ontzettende macht die een groepeerings van vennootschappen kan verkrijgen, en haar als faktor van desorganisatie van de samenleving doet vreezen.

Het verplichten van de beheerders tot groote deelnemingen in het kapitaal van de vennootschappen waarbij zij hun functie waarnemen zou niet afdoende zijn. De draagkracht van dergelijke maatregel mag niet overschat worden, hij zal steeds kunnen ontwricht worden, daar de domineerende maatschappij of derden de vereischte titels kunnen neerleggen op naam en voor rekening van de beheerders. Indien de titels niet door derden mogen verstrekt worden dan kunnen alleen nog sterk bemiddelden het ambt van beheerder waarnemen.

Het eenig afdoende middel blijkt naar ons bescheiden oordeel te liggen in een hooger toezicht. Deze taak zou natuurlijkerwijze liggen in de bevoegdheid van de commissie waarbij de onderscheiden toezieners verslag zouden uitbrengen (Zie hierboven: IIe deel). Zoodra echter een georganiseerd bedrijfsorganisme zal tot stand gekomen zijn, dat in den economisch georganiseerden Staat, of zoo men wil, korporatieven Staat, de bedrijven van 'n zelfden aard zal vereenigen, zal dit toezicht best door dit bedrijfsorganisme kunnen uitgeoefend worden.

Dit organisme zal moeten oordeelen omtrent het feit of de naamlooze vennootschap zich mag uitbreiden tot een groepeerings. Zij zal daarin toestemmen, wanneer deze uitbreiding kan bijdragen tot versteviging

van de onderneming, tot ontwikkeling van de techniek, tot het voortbrengen van waren van hoogere kwaliteit of tot versterking van het concurrentievermogen. Zij zal het tot stand komen van de groepeerings of de toetreding tot dezelfde verhinderen wanneer speculatieve doeleinden worden nagejaagd of onbillijke schade wordt toegebracht aan de georganiseerde bedrijven.

De N. V. moet daarbij haar verhaal kunnen nemen tegen de beslissing van het bedrijfsorganisme bij een Hoogen Raad der korporatief-georganiseerde bedrijven. Het kan voorkomen dat het bedrijfsorganisme te veel op eigen standpunt staat, de concurrentiemogelijkheden fruikt en te weinig het algemeen belang zou nastreven.

Het belang van het verscherpt concurrentievermogen mag niet uit het oog verloren worden, in verband met de wereldeconomie waarvan de nationale economie tenslotte in ruime mate, afhankelijk is en blijven zal niettegenstaande tolmuren, contingentering, deviesencentrale en alle andere « beschermende » maatregelen.

De wet zal dus aan het korporatief bedrijfsorganisme de bevoegdheid toekennen die noodig is om de groepeerings van vennootschappen te belemmeren in hun opgang naar hyperkapitalisme en ongewenste centralisatie. Het zijn nu juist de commissarissen der N. V. welke in den Corporatieven Staat de aangevozen organen zullen zijn, om na te gaan of de beslissingen van het bedrijf in verband met de onderneming door den beheerraad worden gevolgd. Hun verslag zal in het bijzonder moeten handelen omtrent dit stuk en burgerlijke, eventueel ook strafrechtelijke sancties zouden worden voorzien, zoodat de orde worde gevestigd.

(1) Een wetsvoorstel Brunet werd neergelegd op de Kamer van Volksvertegenwoordigers den 9 Maart 1933, luidend als volgt :

« Il serait ajouté à l'art. 77 (devenu aujourd'hui 79).

» Toutefois elle (la décharge) n'est pas opposable aux actionnaires qui ne l'ont votée, ni aux actionnaires absents, pourvu qu'ensemble ils représentent le vingtième au moins des intérêts sociaux.

» Elle n'est pas opposable non plus, quant aux infractions aux dispositions du présent titre ou des statuts sociaux, à tout actionnaire qui ne l'a pas votée. »

Il serait ajouté à l'art. 159 devenu 194 l'al. suivant :

« Toutefois, l'action individuelle des actionnaires, dans le cas où l'assemblée générale a approuvé la gestion sociale, devra être intentée dans les trois années à partir de cette approbation. »

Dit wetsvoorstel treedt dus in ruime mate de gedachte bij van de bescherming van de rechten der minderheid der aandeelhouders.

Indien het echter ongewijzigd zou gestemd worden, dan zou het voor gevolg hebben dat de ontlasting zonder teekenis zou worden. De aandeelhouder die niet op de vergadering aanwezig was, krijgt door het wetsvoorstel het recht de ontlasting te ontzenuwen, en dit is nu juist diegene welke blijk heeft gegeven van weinig belangstelling tegenover de maatschappij. Het kan niet opgaan deze aandeelhouder te beschouwen als gestemd hebbende tegen de ontlasting en hem een recht toe te kennen dat gelijk staat met dit van de aandeelhouders die tegen de ontlasting hebben gestemd.

Vergelijkend recht :

Engeland : Companies Act.

T en verzoeken van aandeelhouders die ten minste 1/10 van het kapitaal vertegenwoordigen moet the Board of Trade bevoegde inspecteurs benoemen om den toestand van de vennootschap na te gaan. Deze inspecteurs beschikken over zeer ruime macht. Zij mogen bij wijze van ondervraging de beheerders verzoeken allen uitleg te geven; zij zullen verslag uitbrengen bij den beheerraad. Zoodra hun verslag geëindigd is maken zij het over aan de Board of Trade, die een kopij er van zendt op vraag aan de aandeelhouders.

Duitschland : Art. 7 van het bevel van 19 September 1931 voorziet dat het verhaal van de vennootschap tegen leden van Vorstand en Aufsichtsrat moet uitgeoefend worden mits beslissing der algemeene vergadering genomen met de gewone meerderheid van stemmen, ofwel wanneer een minderheid die ten minste 1/10 van het kapitaal bezit zulks vraagt. Wanneer de Bilanzprüfer feiten hebben aangehaald in hun verslag die aanleiding geven tot schadevergoeding, dan moet het verhaal worden uitgeoefend wanneer de beslissing daartoe wordt gestemd door de meerderheid ter algemeene ver-

gadering vertegenwoordigd of wanneer de minderheid die 1/20 van het kapitaal bezit, zulks vraagt.

(2) Cfr. in dien zin, het wetsvoorstel Brunet en Duitse wetgeving bevel van 19 September 1931, art. VII par. 269 H. S. B.

(3) Vergelijkend recht :

1. *Italië* : De besluitwet van 30 December 1930 omgezet in wet van 4 Juni 1931 heeft aan de beheerders formeel verboden leeningen aan te gaan bij de vennootschap die zij beheeren, uitgezonderd zoo deze een bankinstelling is. De overtreding geeft aanleiding tot zware straffen. Art. 6 van de wet luidt : « De beheerders, bestuurders, commissarissen of vereffenaars die leeningen aangaan onder welken vorm ook, hetzij rechtstreeks, hetzij door een tusschenpersoon, bij de vennootschap die zij beheeren of bij de vennootschap welke deze controleert of door deze gecontroleerd wordt — of die zich door dergelijke vennootschap een waarborg voor hun persoonlijke schulden doen verstrekken, zullen gestraft worden met opsluiting van een tot drie jaar en met een geldboete van 2.000 tot 20.000 lire.

Deze bepaling is niet van toepassing op de beheerders, bestuurders, commissarissen en vereffenaars van vennootschappen die credietverhandelingen tot hoofdvoorwerp hebben op voorwaarde...

De veroordeeling tot opsluiting ten laste van beheerders, vereffenaars, commissarissen en bestuurders wegens feiten betrekking hebbende op hun ambt, maakt deze onbekwaam ambten van bestuur en beheer waar te nemen in welke vennootschap ook gedurende een tijdperk van tien jaar.»

2. *Engeland* : De Engelse wetgeving verbiedt het verstrekken van leeningen niet, maar schrijft het bekendmaken voor, van alle voorschotten van welken aard ook aan directoren en aangestelden. De credieten dienen vermeld in de rekeningen die aan de algemeene vergadering worden voorgelegd. De verplichting blijft bestaan niettegenstaande het feit dat de voorschotten bij het afsluiten der rekeningen terugbetaald zijn.

(4) *Engeland* : Artikel 128 van de Companies Act zegt onder I. C. dat de rekeningen zullen bevatten : het totaal bedrag van de sommen aan de beheerders betaald in vergelding van hun diensten, hierin begrepen alle eereloon, procentages of bezoldigingen die hun betaald werden of hun verschuldigd zijn, hetzij door de vennootschappen, hetzij door een filiale.

Duitschland : Het bevel van 19 September 1931, artikel V2 par. 260 H. G. B., voorziet dat het jaarlijksch verslag van den beheerraad het totaal bedrag moet aanduiden van de sommen die aan de leden van Vorstand en Aufsichtsrat worden gestort. (Salarissen, bezoldigingen bestaande in deelnemingen in de winsten van het dienstjaar, vergoedingen van onkosten, voorschotten, en bijvoeglijke vergoeding van welken aard ook.)

(5) De Companies Act 149-40 straft met een boete gaande trent zijn strijdig belang. Het art. 60 der Belgische wet tot 100, den director die nalaat den Raad in te lichten omgeving wordt niet strafrechtelijk gesanctionneerd.

(6) *Miry La Soc. Anonyme ouvrière belge*, p. 73. Zie ook *Soutar Eliane* : Le système de Gand. Essai sur les soc. an. ouvrières, Lille, 1935-80.

(7) Wij vestigen hierbij de aandacht op het interessante werk van Mr Emiel Mallien, « Bijdrage tot de Hervorming van het Statuut der Naamlooze Vennootschap », dat eerst-daags van de persen van « De Sikkele » komt. In dit werk worden verschillende uitvoerige gegevens medegedeeld, omtrent de nieuwere buitenlandse wetgevingen, onder meer ook betreffende de balans.

(8) Zie bijv. *Aanhangsel Staatsblad 1931, n° 624, blz. 529.*

(9) *Resteau* leert dat de akten van oprichting en kapitaalverhooring van naamlooze vennootschappen de samenstelling (« la consistance ») moeten aangeven van den inbreng in natura. De bekende rechtsgeleerde verklaart : « L'acte de société doit tout d'abord indiquer, dit l'art 30 1° la consistance de tout apport ».

Wij meenen er te mogen op wijzen dat de wettekst het woord « consistance » niet bevat. Art. 30 1° dateert van 1913. In den loop der voorbereidende werken welke zich uitstrekken over verschillende jaren, werd de terminologie van het toekomstig artikel 30 1° tweemaal gewijzigd. Oorspronkelijk voorzag de tekst : « la designation », hetzij de aanduiding van den inbreng. De regering stelde voor, in plaats daarvan, « la consistance » in te lasseten. Van den Heuvel, Minister van Justitie, verdedigde het amendement met overtuiging. In de zitting van 11 Mei 1905 zegde hij, dat het woord « consistance » te verkiezen was, omdat dit reeds door de alsdan bestaande wetgeving werd gebruikt en namelijk door art. 38, thans 44.

Dit laatste voorziet de vermelding op de aandelen van de beknopte samenstelling (consistance sommaire) der inbrengen in natura. De regering wil, zeide hij, dat ook de akten van oprichting (en van kapitaalverhooring) de samenstelling van de inbrengen in natura zouden aangeven, echter niet beknopt, maar uitvoerig (consistance détaillée).

Het amendement der Regeering werd aangenomen en in dien het woord « consistance » in art. 30 1° behouden ware geweest, zou de draagkracht die thans door *Resteau* aan het artikel wordt toegeschreven, volkomen gewettigd zijn.

Doch de term « consistance » verviel op zijn beurt. In de plaats daarvan, kwam het onschuldige « specification » wat

zooveel beduidt als individualisering of aanduiding. Individualisering van de bestanddeelen van den inbreng? Geenszins. «Specification de l'apport». Het is dus volgens den tekst, niet noodig de gedetailleerde omschrijving te geven van den inhoud.

Wat meer is, bij de tweede bespreking van den tekst in het Senaat in 1913, hetzij acht jaar na de eerste, hield Mr Poelaert een rede waarin hij art. 30 1° volstrekt overbodig noemde.

Het is klaarblijkelijk zegde hij, dat het voorwerp van den inbreng moet gespecificeerd worden. Het voorwerp moet aangeduid worden volgens de algemeene beginselen van het recht, die voor elke overeenkomst een bepaald voorwerp eischen. De verslaggever knikte instemmend. En de nieuwe Minister van Justitie beaamde de bewering van Senator Poelaert, dat het volstrekt overbodig was de «specificatie van den inbreng te eischen krachtens een bijzonderen tekst, waar zulks wordt opgelegd door de algemeene rechtsbeginselen». Hij beperkte er zich toe, op te merken «Quod abundat non viciat». (Voorbereidende werken).

(10) Te vergelijken Engelsche wetgeving Companies Act 1929, sectie 125; Duitsche wetgeving Bevel van 19 September 1931, art. V. H. G. B. par. 261.

(11) De Duitsche wetgeving (Bevel van 19 September 1931, art. I, H. G. B. par. 226) voorziet het volgende :

krachtens deelneming en of op welke andere wijze recht-
« Wanneer een handelsvennootschap, of een mijnuitbating streeks of onrechtstreeks onder den beslissenden invloed staan van een naamlooze vennootschap of van een vennootschap bij geldschieting op aandelen, mag ze geen aandelen of voorloopige certificaten van aandelen van de vennootschap die haar beheerscht koopen of in pand ontvangen, tenzij in de perken van de schikkingen betreffende haar eigen aandelen genomen in al. 2 en 3 van het huidig artikel. Daarenboven mag zij niet inschrijven op aandelen van de ving wordt niet aangetast door de overtreding van dezen heerschende vennootschap. De geldigheid van zulke inschrijvergel. »

BALIELEVEN

VLAAMSCHER CONFERENTIE DER BALIE TE ANTWERPEN

JAARVERSLAG OVER 1935-1936.

Op de laatste vergadering van het rechterlijk jaar 1934-1935 werd na een voordracht door heer René Victor over «De illusie van het corporatisme» overgegaan tot de aanstelling van een nieuw bestuur. Dit geschiedde echter slechts in zooverre, dat als tweede onder-voorzitter Mr. J. Van Cuyck werd aangeduid en de andere bestuursleden hun mandaat met één jaar zagen verlengen.

De reeks der ledenvergaderingen werd ingezet met een voordracht van heer F. Collin over het Internationale Strafrecht en gevangeniscongres te Berlijn, gehouden in Augustus 1935. Verder werden voordrachten gehouden over de volgende onderwerpen :

Mter Mallien : Over zekere misbruiken die zich voordoen in de N. V. en over de maatregelen door den wetgever tegen deze misbruiken te nemen.

Mter Craen : Over het K. B. van 24 December 1934

Mter W. Bouchery : Zekere wijzigingen door te voet betreffende de oneerlijke mededinging.
ren in de inrichting van de stage.

Mter R. Victor : Over «de nieuwe proceduur inzake echtscheiding».

Mter Van Baarle sprak over «Film en Tooneel».

Mter René De Jongh over de verantwoordelijkheid van Koning en Ministers in Engeland.

Mter De Weerdts handelde over «de Personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid en het Fiscaal recht».

Mter A. Lepaige over de wijzigingen aangebracht in het Wb v. burgerlijke rechtsvordering.

Deze ledenvergaderingen werden telkens door een aandachtig en talrijk gehoor gevolgd en gaven aanleiding tot zeer vruchtbare gedachtenwisselingen.

De openbare zittingen werden naar gewoonte gehouden in de Assisenzaal van het Gerechtshof. De plechtige openingszitting overtrof in luister al wat de vorige jaren reeds was bereikt geworden. De feestredenaar was Mter Jan Timmermans, die in een schitterende rede over Masaryk sprak en de vestiging van den Tsjechoslovakschen Staat. Zijn voordracht werd in extenso opgenomen in het R. W. 1933 nr 10. De voorzitter maakte van deze gelegenheid gebruik om in zijn openingswoord hulde te brengen aan de pioniers der vervlaamschingswet in gerechtszaken en inzonderheid aan confraters Marck, Lebon, Victor en zooveel anderen. Na afloop der vergadering greep een ontvangst plaats ten huize van den voorzitter Mter Stockmans waar verschillende personaliteiten en vreemde afgevaardigden aanwezig waren.

Op de tweede openbare vergadering sprak Prof. Dr A. Cornette over : « Venetië zonder Baedeker ». Bij een volgende gelegenheid sprak Dr Rob. Van Roosbroeck over : Het epos der 16e eeuwse rebellen tegen de Spanjaarden en ten slotte de Nederlandsche letterkundige A. Van Duinkerken, over Brabant in de Nederlandsche Letterkunde. In deze reeks hoort ook thuis de voordracht die Willem Putman hield in de Beethovenzaal over de Kunstenaars van de Leie.

Verder valt nog te vermelden het stemmen eener motie waarbij geprotesteerd werd bij den Minister tegen zekere recente benoemingen in de magistratuur die een beletsel vormen tegen het uitbouwen van een gezond Vl. rechtsleven. De motie bepaalde verder dat de taalkennis van den magistraat niet als eenige vereischte mag gelden maar tevens zijn verknochtheid met het Vl. volksleven en met de Vl. cultuur.

Zoals telken jare ontving de Conferentie de eerstejaar stagisten in het zaaltje van het R. W. en van de Vl. Conf. op het Gerechtshof. Achtereenvolgens voerden daar het woord, de voorzitter Mter Stockmans, Mters J. Franck, Wittemans en H. De Jongh. Deze kennismaking was zeer hartelijk en liet ongetwijfeld het beste verhoppen voor de medewerking der aantredende jongeren. Het jaarlijksch stagistensouper en worstenfeest vereenigde een 60-tal confraters waaronder zooals het behoorde het percentage jongeren vooruit overwegend was.

De conferentie nam ook deel aan de viering van confrater Moorkens ter gelegenheid van zijn beroepsjubileum. Een prachtig portret werd hem aangeboden, werk van den gekenden kunstschilder Leo Bervoets.

De zomeruitstap leidde ons ditmaal naar Eindhoven en de grootsche Philipsfabrieken. De heele dag werd besteed aan de bezichtiging der instelling onder bevoegde leiding. 's Middags werd een lunch aangeboden door de directie in het prachtige ontspanningsgebouw. De inrichters lieten geen enkele gelegenheid voorbijgaan om hun gasten aangenaam te zijn en naast het leerzame ook de genoegens van het Philips bedrijf te laten aanvoelen.

De conferentie verloor ook bij het begin van het vorig rechterlijk jaar twee van zijn meest verdienstelijke oud-voorzitters. In de eerste plaats Mter Karel Weyler, gouverneur der provincie Oost-Vlaanderen en enkele weken later Mter Hector Lebon, eere-voorzitter der Conferentie en voorzitter van den Raad der Vl. rechtsgeleerden. Niet alleen Antwerpen maar heel de Vl. rechtswereld heeft in dezen rouw gedeeld. De uitvaart van Mter Lebon was werkelijk koninklijk en de woorden die de voorzitter Mter Stockmans in het sterfhuis uitsprak waren ons als uit het hart gegrepen.

Zoo ging een jaar... Thans zien wij vol verwachting uit naar wat het nieuwe bestuur onder de leiding

van confr. De Smedt ons brengen gaat. De Conferentie heeft intusschen den lijst harer oud-voorzitters met een eenheid vergroot. De naam van Mter Stockmans blijft verbonden aan twee jaren van vruchtbare werking, initiatief en degelijkheid zooals nooit te voren was bereikt geworden. De dankbaarheid zijner confraters blijve hem hiervoor voor immer toegezegd!

Antwerpen 5 October 1936.

De secretaris,
Frans Wildiers.

Verslag der zitting van Woensdag 14 October 1936.

Voor een 60-tal aanwezigen opende Mter John Stockmans de vergadering en deed de nieuwe voorzitter, Mter De Smedt toejuichen.

Na een hulde aan het vorig bestuur en een welkomwoord tot de aanwezigen te hebben gericht gaf Mter De Smedt een kort overzicht van de plannen die dit jaar zullen verwezenlijkt worden inzonderheid wat betreft de luisterrijke viering van het 50-jarig bestaan. Hij hoopt dat de Vlaamsche Conferentie het middenpunt zal worden van het balieleven vooral nu vervlaamsching van het gerecht metterdaad zal doorgevoerd worden. Een oproep tot de jongere confraters, die door hun werkzaamheid tot den bloei der conferentie zullen bijdragen, besloot deze korte maar kernachtige openingsrede, waarna de voorzitter hulde brengt aan Mter Victor, stichter van het Rechtskundig Weekblad en hem verzoekt den dank der confraters te aankaarten.

In een 2 uren lange voordracht, die, niettegenstaande het abstracte en theoretische onderwerp met gespannen aandacht werd gevolgd, gaf Mter Victor ons in groote lijnen een overzicht van het Staatsrecht in de XXe eeuw;

In de XVIIe en XVIIIe eeuw hebben wij de theoriën van de absolute monarchie; in de XIXe eeuw zijn het de idealen der Fransche omwenteling die verwezenlijkt werden. Uit deze ideologie is de rechtstaat geboren.

Onmiddellijk vóór het begin der 20e eeuw vinden wij in Frankrijk zeer weinig over de theoretische uitwerking van de rechtstaatsgedachte.

De bijdrage van Frankrijk tot deze idee ligt vooral op het gebied van de administratieve wetenschap en vooral van de administratieve rechtspraak.

In Duitschland zien wij in de tweede helft van de XIXe eeuw een schitterende opbloei van de zuiver theoretische staatsrechtwetenschap, met namen van Gerber, van Laband, van Jellinek als dragers dezer theoriën. Bij den aanvang der nieuwe eeuw echter komt tegen de Duitse staatsleer en tegen de theorie der staatssovereiniteit een geweldige aanval los met Duguit in Frankrijk en Krabbe in Nederland. Beiden steunen op verschillende philosophiën, en gebruiken verschillende methoden, doch komen tot volstrekt gelijkaardige besluiten. Duguit gaat uit van de feitelijke objectieve rechtsordening. Krabbe daarentegen van het psychologisch feit van het rechtsbewustzijn, dat zich in elk individu voordoet. Deze gedachten werden geestdriftig ontvangen in de 20e eeuw en hebben grooten invloed uitgeoefend in het theoretische en practische rechtsleven, vooral op het gebied van het publiek recht. In 1911 laait een nieuwe toorts op in het werk van den Weenschen professor Hans Kelsen, volgens wie de staatsorde enkel en alleen berust op de logica. Daarop brak de wereldoorlog uit, die op alle punten de vertegenwoordigers van het absolute rechtsgezag en van den democratischen staatsvorm in het gelijk scheen te stellen. Het is Mirkine-Guetzevitch die de stelling van de rationalisatie der macht in theorie verdedigt. In de

laatste jaren doet zich een sterke reactie voor tegen deze theorie vooral in Rusland. Paschukanis heeft in Rusland een leidende positie ingenomen op dit gebied. Hij wil een revolutionnaire dialectische en materialistische methode in de rechtswetenschap uitwerken.

De Italiaansche staatsleer, het autoritaire systeem, dat door Mussolini werd in het leven geroepen, heeft voor doel gehad zich in te dringen in de kaders van het bestaand juridisch leven. De synthese dezer gedachte wordt ons gegeven door Rocco.

In Duitschland heeft men zich beijverd om de wetenschappelijke grondslagen te leggen van een nieuw publiek recht. De geschriften van Smend en Carl Schmidt maken opgang. Vooral Schmidt mag zonder twijfel als een van de belangrijkste staatsrechtgeleerden genoemd worden van dezen tijd.

De voordrachtgever besluit dit bondig overzicht met de vaststelling dat niettegenstaande alle politieke wisselvalligheden er voor den democratische rechtstaat toekomst is in deze eeuw,

Aan de bespreking namen deel: Mters Van de Putte, De Weerd, Timmermans en Langhor.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Nr 35. — 17 October 1936. — Artikelen: Mr P. Kleene, Canoniek Procesrecht (1). — Opmerkingen en mededeelingen. — Boekaankondigingen. — Tijdschriften. — Berichten.

HET LEVEN OP 'T KANTOOR. — Nr 12. — October 1936. — Amerikaansche methode. — Belasting en vrijstelling van winsten en meerwaarden. — Boekbeoordeling. — Fiskale bijzonderheden inzake personenvenootschappen. — Gezinsvergoedingen. — Onze Handeltaal. — Langdurige ziekte. — Leidraad bij de studie van het Belgisch handelsrecht. — Loondienst teruggebracht tot aantekenen der onregelmatigen. — Niet ondergeschikt handelsagent. — Onze Prijskampen. — Rechtspraak. — Staatsblad. — Termijnhandel. — Verplichtingen der werkgevers die bezoldigd personeel bezigen. — Verwaarloosde markt. — Wissel. — Zijt u tevreden over uw tijdschrift? — Aankondigingen.

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — Nr 3464. — 18 October 1936. — La Justice trop chère. — Jurisprudence. — Necrologie. — Chronique judiciaire. — Faillites.

DALLOZ. — RECUEIL HEBDOMADAIRE DE JURISPRUDENCE. — Nr 29. — 15 October 1936. — Notes fiscales: Renforcement de pénalités en matière de dissimulation d'avoirs à l'étranger (Lois des 30 juillet 1936 et 13 août 1936, art. 3). — Rechtspraak.

DEUTSCHES RECHT. — Nrs 19-20. — 15 October 1936. — Nationalsozialistische Rechtspolitik, Dr. Hans Frank. — Nürnberg: Richtpunkt unserer Arbeit. — Die Juden in der Rechtswissenschaft, Dr. Hans Frank. — Der Beitrag der Akademie für Deutsches Recht zur Gesetzgebung des Dritten Reiches, Dr. Lasch. — Pflichtteilsanspruch oder Noterbrecht, Prof. Lange. — Leitgedanken des deutschen Wehrrechts, Prof. v. Rauchhaupt. — Liberalismus und Verwaltungsgerichtsbarkeit, Dr. Muth. — Aus der fachlichen Arbeit des Instituts der Wirtschaftsprüfer, Dr. Scheitzer. — Der Wirtschaftsprüfer in der Wirtschaft, Mr. Ostrowski. — Aus dem Berufsrecht des Wirtschaftstreuhanders, Dr. Becker. — Zur Entwicklung des Körperschafts- und Verbandswesens, Dr. Brenning. — Schadensersatz und Genugtuung, Mr. Schneider. — Rechtspolitik in der Praxis. — Kritische Umschau. — Schrifttum.